

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujami ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.71 satura rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums	3
Tagadnes un nākotnes vērtējums	3
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	4
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	6
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	7
Valdības darba vērtējums	7
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Raita Karnīte, Klāvs Sedlenieks, Pēteris Strautiņš, Ieva Strode	8
III DAĻA – IZGLĪTĪBA	
Izglītības kvalitātes vērtējums	11
Vēlamie izglītības attīstības virzieni	13
Uzskati par obligātajiem eksāmeniem	14
Skolās nepieciešamās pārmaiņas	15
Uzskati par pamatskolas mācību saturu	15
IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR IZGLĪTĪBU	
Aldis Baumanis, Ina Druvieta, Juris Gulbis, Miķelis Grīviņš, Inita Juhņēviča, Valts Kalniņš, Andris Kangro, Roberts Kīlis, Anita Līce, Līga Meņģelsone, Juris Rozenvalds, Klāvs Sedlenieks, Ieva Strode, Anita Švarckopfa	17
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	26
Aptaujā izmantotā anketa	27

„DNB Latvijas barometra” Nr.71 vajadzībām veikto aptauju tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 18.07.2014. līdz 03.08.2014. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1002 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„DNB Latvijas barometra” Nr.71 galvenie rezultāti

„DNB Latvijas Barometra” Nr.71 dati liecina, ka jūlijā iedzīvotāji snieguši atzinīgākus vērtējums nekā pirms mēneša gandrīz visām analizētajām jomām. Izņēmums ir kopējās situācijas attīstības vērtējums un valdības darba vērtējums, pret kuru iedzīvotāji bijuši noskaņoti kritiskāk nekā jūnijā.

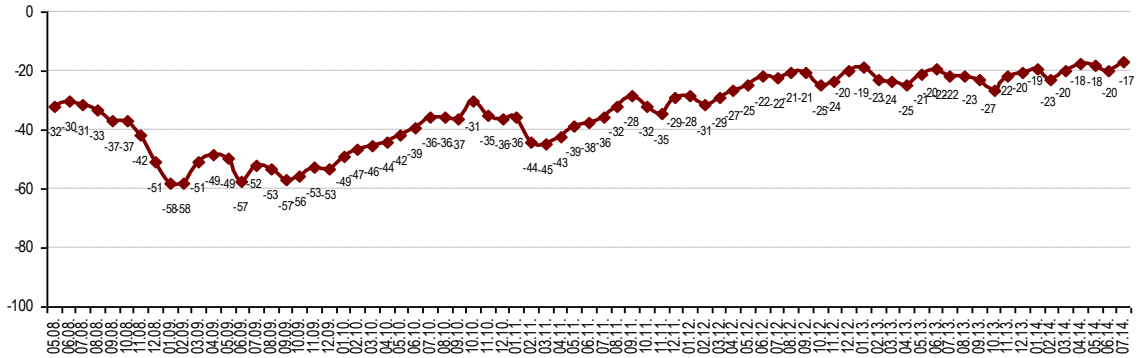
- Kā jau tika minēts, **Kopējās situācijas attīstība** ir viena no divām pētījumā analizētajām jomām, kuru iedzīvotāji jūlijā vērtējuši kritiskāk nekā jūnijā. Uzskatu, ka situācija kopumā attīstās pareizā virzienā, pauda 28% (jūnijā: 31%), bet viedokli, ka tā attīstās nepareizi, izteica 45% (jūnijā: 46%).
- Savukārt, vērtējot **pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli**, iedzīvotāji bija noskaņoti atzinīgāk nekā pirms mēneša: uzskatu, ka pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis ir slikts pauda 49% (jūnijā: 52%). Biežāk nekā pirms mēneša jūlijā iedzīvotāji ekonomikas stāvokli vērtējuši kā „viduvēju” (jūnijā: 42%, jūlijā: 45%).
- Atzinīgāki vērtējumi sniegti arī **Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņām un attīstības prognozēm**. Jūlijā retāk nekā jūnijā respondenti norādīja uz ekonomikas stāvokļa pasliktināšanos (jūnijā: 26%, jūlijā: 21%), bet biežāk pauda uzskatu, kas tas nemainās (jūnijā: 53%, jūlijā: 56%). Savukārt, prognozējot ekonomikas stāvokļa attīstību pēc gada, uz uzlabošanas norādīja 23%, bet uz pasliktināšanos – 18% (jūnijā attiecīgi: 20% un 24%).
- Pozitīvāk nekā pirms mēneša vērtēts arī **ģimenes pašreizējais materiālais stāvoklis**: 11% respondentu sniedza pozitīvu vērtējumu (jūnijā: 13%), 34% norādīja, ka viņu ģimenes materiālais stāvoklis ir slikts (jūnijā: 38%), bet 54% - ka tas ir „viduvējs” (jūnijā: 49%).
- Arī **prognozējot, kas pēc 12 mēnešiem notiks ar ģimenes materiālo stāvokli**, iedzīvotāji bija noskaņoti optimistiski: 22% atzīmēja, ka tas būs uzlabojies, 12% - ka būs pasliktinājies, bet 48% norādīja, ka tas paliks tāds pats kā tagad.
- Lai gan lielākā daļa iedzīvotāju joprojām **iespējas atrast labu darbu Latvijā** vērtē negatīvi, jūlijā, salīdzinot ar jūniju, darba izredžu vērtējums ir nedaudz uzlabojies: indekss ir pakāpies no -45 līdz -44. Jāmin, ka 4% izredzes Latvijā atrast labu darbu vērtē kā labas, bet 65% ir noskaņoti kritiski.
- Kritiskāk nekā pirms mēneša iedzīvotāji jūlija vērtēja **valdības darbu**: pozitīvu vērtējumu sniedza 21% (jūnijā: 25%), bet neapmierināti bija 71% (jūnijā: 69%). Pēc kāpuma 2014.gada aprīlī (kad indekss bija -29%), tas turpina kristies un jūlijā ir jau -36% (maijā: -30, jūnijā: -33).

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (06.2014.-07.2014.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	 +3
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	 +2
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	 +5
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	 -2
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	 +2
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	 +5
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	 +6
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	 +6
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	 +4
Darba izredžu vērtējums	 +1
Valdības darba vērtējums	 -3

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "DNB Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

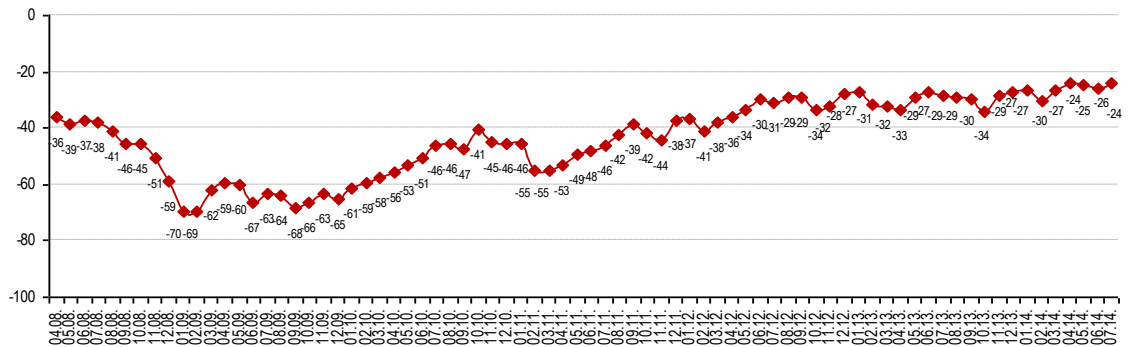

Visi respondenti

2014.gada jūlijā ir vērojama iedzīvotāju Kopējā noskaņojuma uzlabošanās: indekss ir pakāpies par trīs punktiem no -20 jūlijā līdz -17 jūlijā.

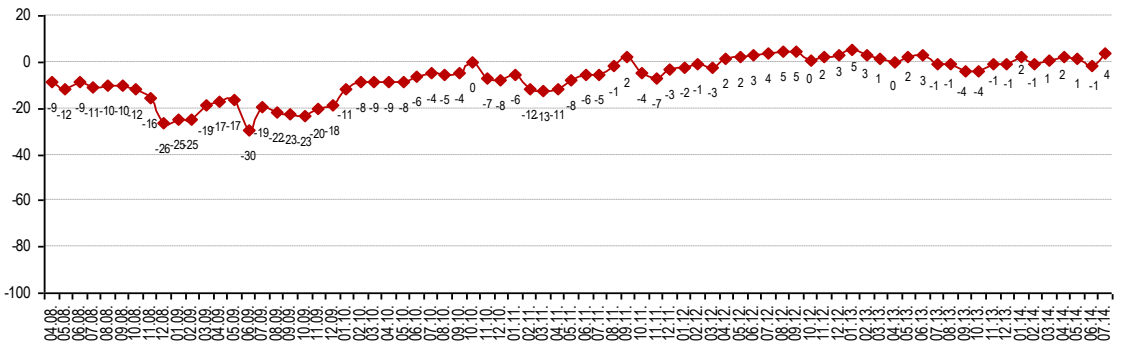
Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Jūlijā ir uzlabojies iedzīvotāju vērtējums gan tagadnei, gan nākotnei. Tagadnes vērtējuma indekss ir no -26 jūnijā pakāpies līdz -24 jūlijā, savukārt Nākotnes vērtējuma indekss ir pakāpies par veseliem pieciem punktiem no -1 līdz +4.

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometru” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indeksus var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

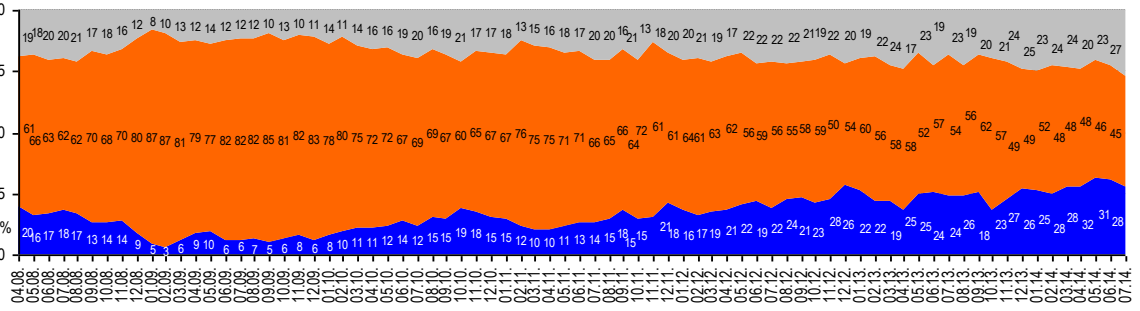
Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsuprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

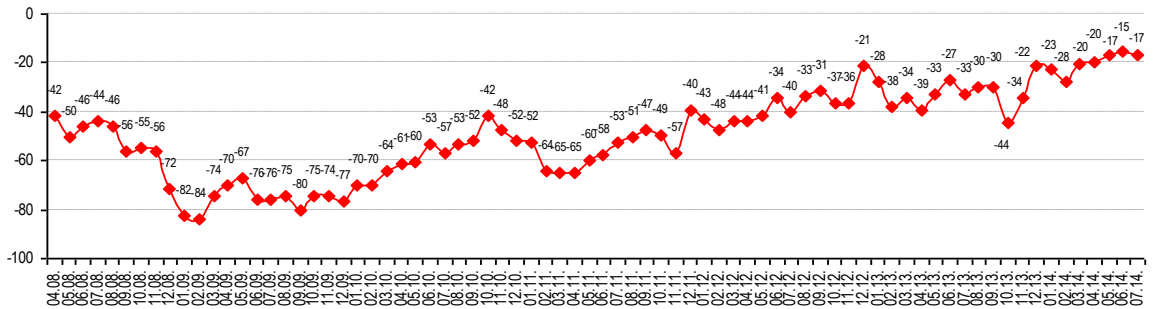
- Grūti pateikt
- Nepareizā
- Pareizā

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Saskaņā ar „DNB Latvijas Barometra” Nr.71 datiem jūlijā nedaudz retāk nekā pirms mēneša iedzīvotāji ir teikuši, ka situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā virzienā (jūnijā: 31%, jūlijā: 28%). Tiesa, arī viedoklis, ka situācija kopumā attīstās nepareizā virzienā, jūlijā pausts nedaudz retāk kā jūnijā (jūnijā: 46%, jūlijā: 45%). Biežāk nekā pirms mēneša iedzīvotāji atturējušies sniegt atbildi uz šo jautājumu (jūnijā: 23%, jūlijā: 27%).

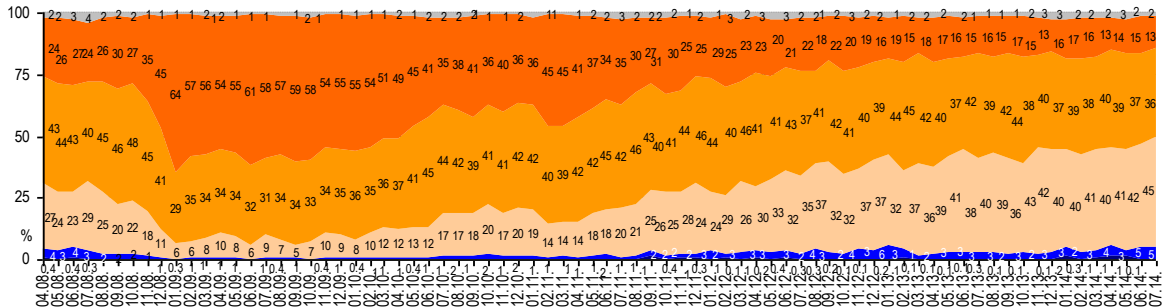
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

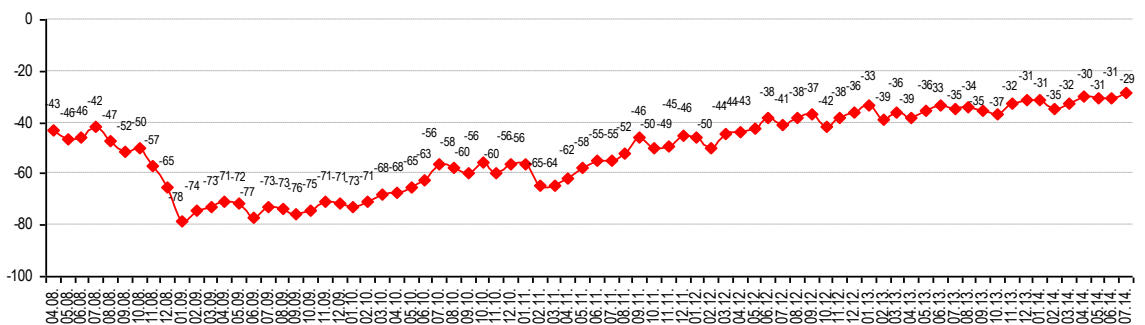
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Vērtējot pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli, respondenti jūlijā bijuši nedaudz optimistiskāk noskaņoti nekā jūnijā: uzskatu, ka pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis ir slikts („ļoti slikts” un „drīzāk slikts”) pauda 49% (jūnijā: 52%). Jūlijā biežāk nekā pirms mēneša iedzīvotāji ekonomikas stāvokli vērtējuši kā „viduvēju” (jūnijā: 42%, jūlijā: 45%). Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir pakāpies līdz -29.

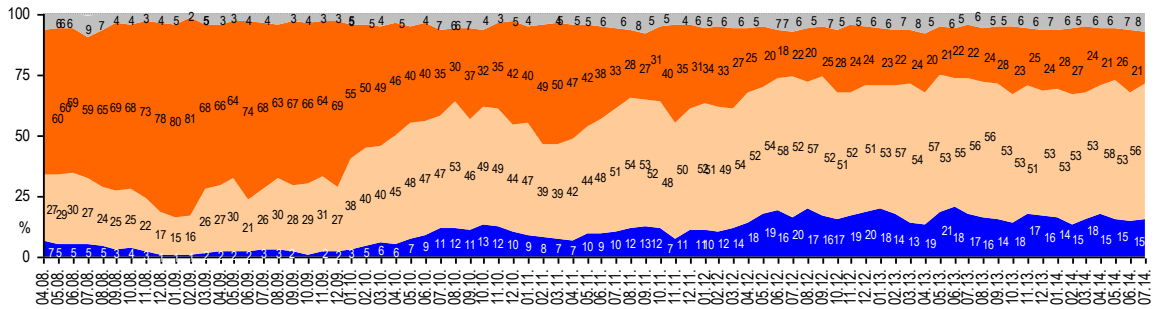
Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatnību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

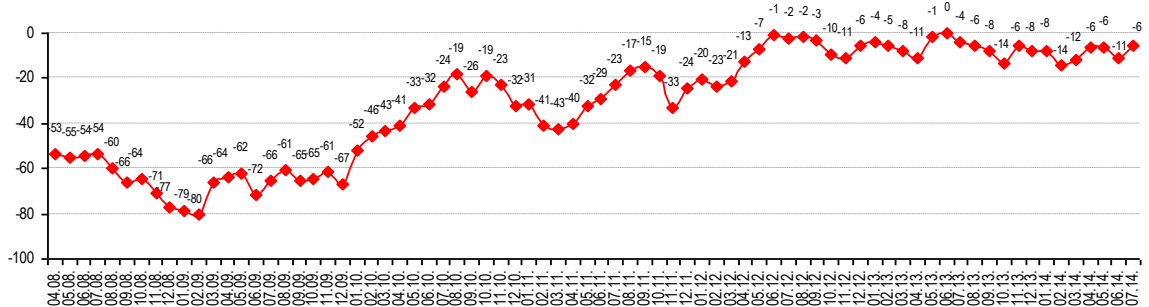
- Grūti pateikt
- Pasliktinās
- Nemainās
- Uzlabojas

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

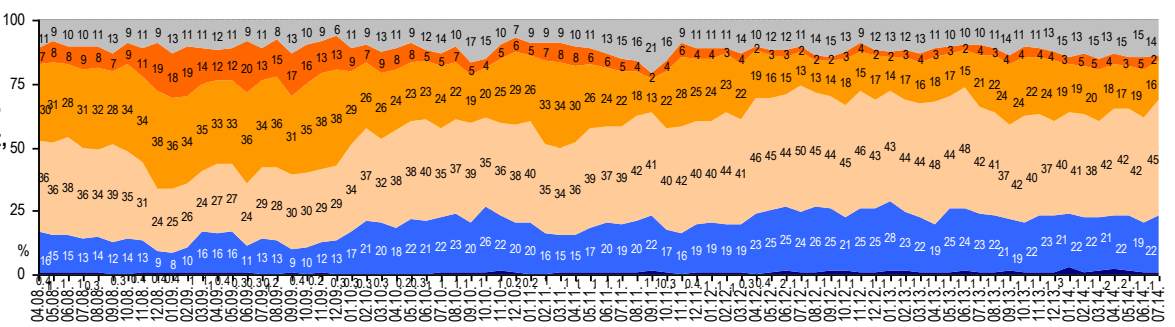
Atzinīgāks noskaņojums vērojams arī iedzīvotāju ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena vērtējumā: jūlijā retāk nekā jūnijā respondenti uzskatījuši, ka Latvijas ekonomikas stāvoklis pasliktinās (jūnijā: 26%, jūlijā: 21%). Jūlijā biežāk pausts viedoklis, ka ekonomikas stāvoklis šobrīd nemainās (jūnijā: 53%, jūlijā: 56%). Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss mēneša laikā atkal ir pakāpies no -11 līdz -6, kāds tas bija arī aprīlī un maijā.

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

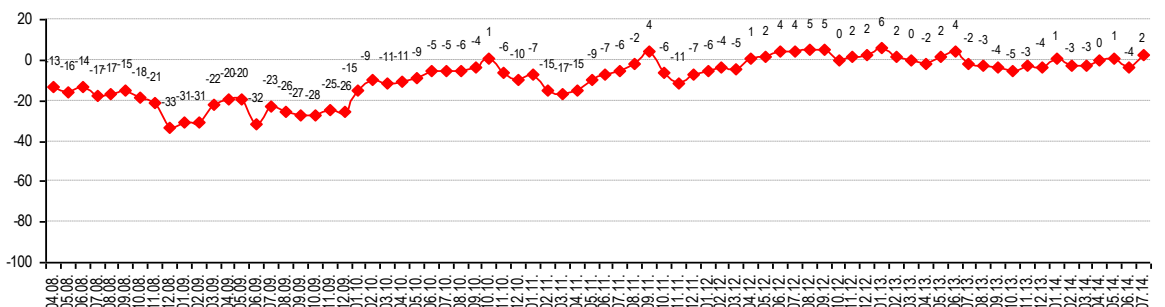
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Positīvākas prognozes izteiktas arī par ekonomikas stāvokļa attīstību pēc gada: to, ka tas būs uzlabojies, norādīja 23% (jūnijā: 20%), bet, ka būs pasliktinājies – 18% (jūnijā: 24%). Pēc kritiena jūnijā indekss atkal ir pozitīvs (+2).

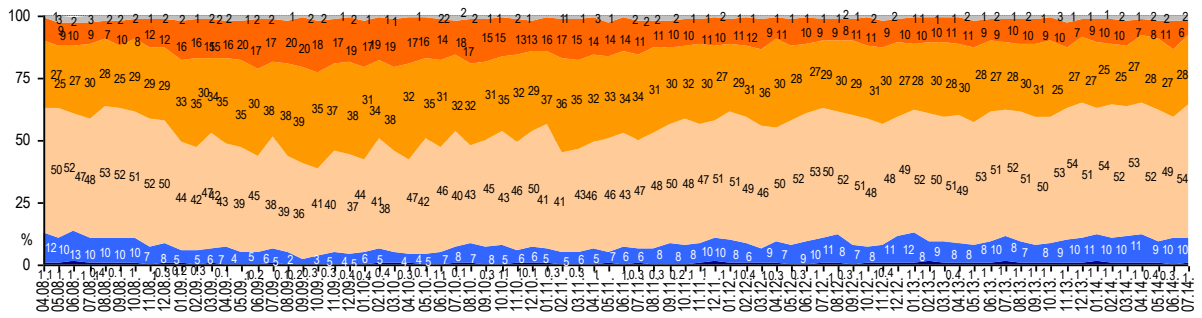
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

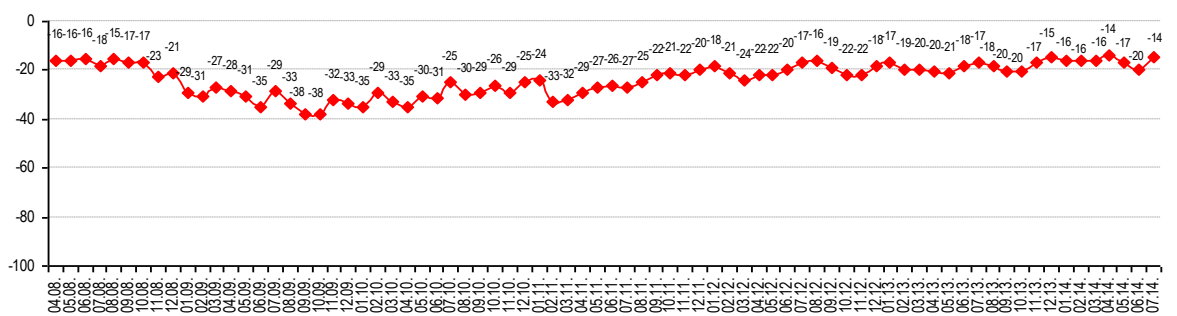
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Ļoti labs
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

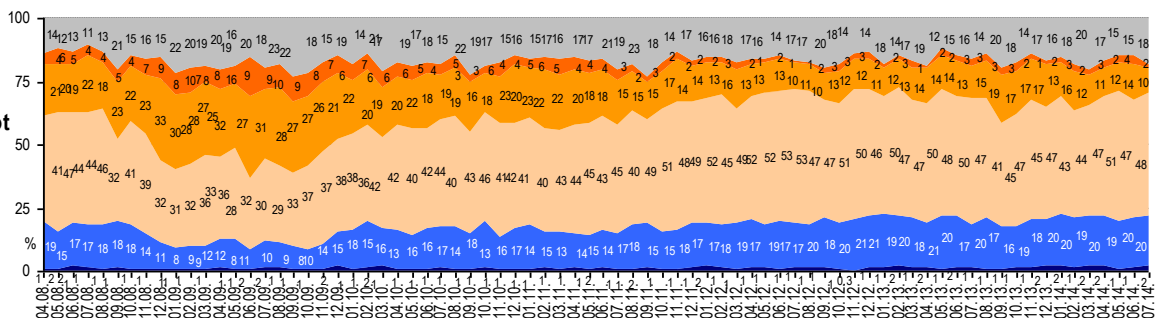
Salīdzinoši atzinīgāki vērtējumi kā pirms mēneša sniegti arī, vērtējot ģimenes pašreizējo materiālo situāciju: 11% vērtējuši to kā labu (jūnijā: 13%), 34% - kā sliktu (jūnijā: 38%), bet 54% - kā viduvēju (jūnijā: 49%). Līdz ar to pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir sasniedzis 2014.gada aprīļa līmeni, kad tas bija pakāpies līdz -14.

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

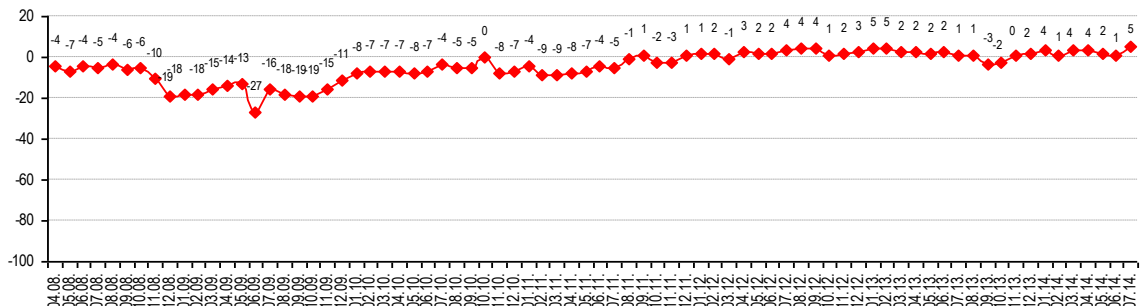
- Grūti pateikt
- Levorojami pasliktinājies
- Levorojami uzlabojies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Levorojami uzlabojies

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

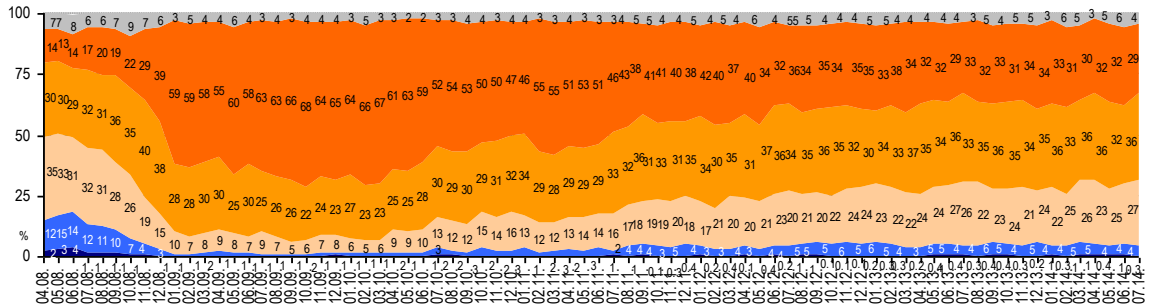

Arī prognozējot, kas ar ģimenes materiālo stāvokli notiks pēc 12 mēnešiem, iedzīvotāji bija noskaņoti optimistiski: 22% atzīmēja, ka tas būs uzlabojies, 12% - ka būs pasliktinājies, bet 48% norādīja, ka tas paliks tāds pats. Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss jūlijā ir +5 (jūnijā tas bija +1).

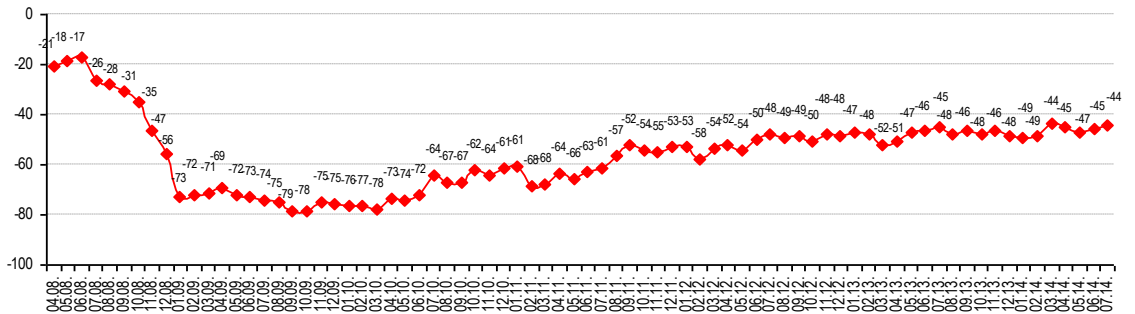
Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsuprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsuprāt, tās ir...

- Grūti pateikt
 - Ļoti sliktas
 - Drīzāk sliktas
 - Viduvējas
 - Drīzāk labas
 - Ļoti labas
- Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

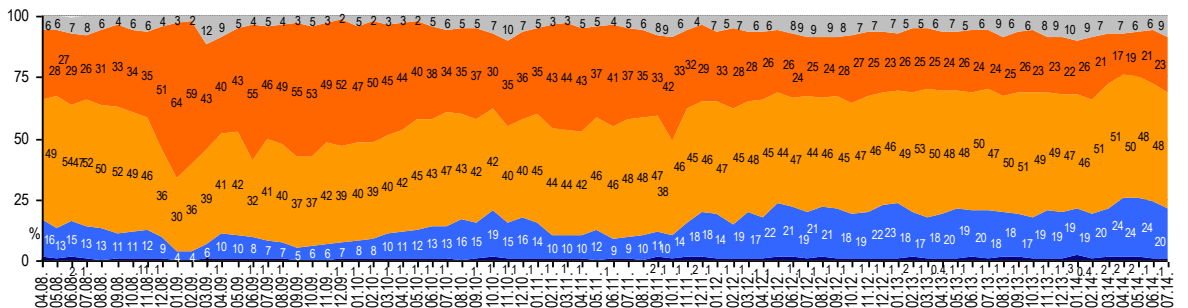
Visi respondenti

Neliela uzlabošanās, salīdzinot ar jūniju, jūlijā vērojama arī darba izredžu vērtējumā. Lai gan lielākā daļa joprojām sniedz negatīvu vērtējumu, indekss jūlijā ir nedaudz pakāpies (līdz -44, jūnijā: -45). Kopumā 4% izredzes Latvijā atrast labu darbu vērtē kā labas, 65% ir noskaņoti kritiski, bet 27% iespējas atrast labu darbu Latvijā uzskatīja par viduvējām.

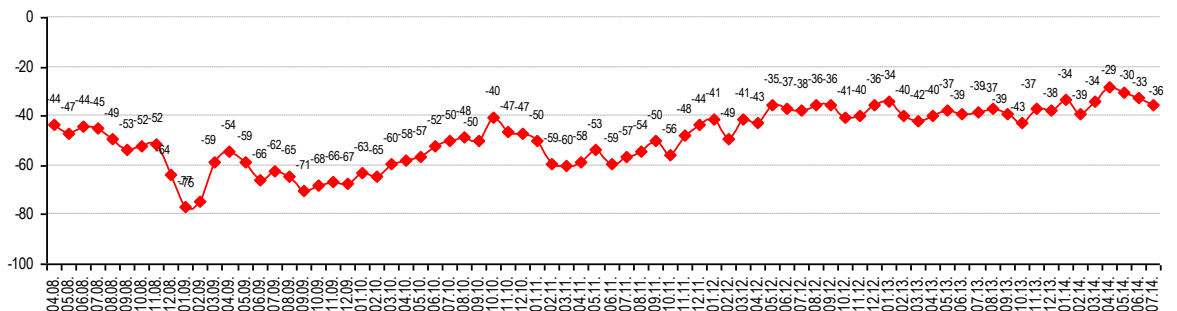
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

- Grūti pateikt
 - Pilnībā neapmierināts
 - Drīzāk neapmierināts
 - Drīzāk apmierināts
 - Pilnībā apmierināts
- Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Viens no retajiem „DNB Latvijas Barometrā” indeksiem, kas jūlijā vērtēts kritiskāk nekā pirms mēneša ir valdības darba vērtējums. Jūlijā neapmierinātību ar valdības sniegumu puda 71% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (jūnijā: 69%). Pozitīvu vērtējumu sniedza 21% (jūnijā: 25%). Pēc kāpuma 2014.gada aprīlī (kad indekss bija -29%), tas turpina kristies un jūlijā ir jau -36 (maijā: -30, jūnijā: -33).

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Raita Karnīte, Ekonomikas prognožu centra valdes locekle

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka šomēnes aptaujātie ir apmierinātāki ar esošo situāciju un nākotnē raugās pozitīvāk (tagadnes vērtējuma indekss pieaudzis par 2 punktiem, bet nākotnes – par 5 punktiem). Tomēr jāatzīmē, ka atšķirībā no straujā novērtējuma uzlabošanās tūlīt pēc krīzes kopš 2012. gada jūnija indeksi ir diezgan nemainīgi. Turklāt nākotnes vērtējums parasti ir bijis optimistiskāks nekā tagadnes vērtējums. Salīdzinoši nemainīgi vērtējumi ir pretrunā gan ar pieaugoši saspringto ārpolitisko stāvokli, gan ar agresijas un bruņošanās pieaugumu Latvijā un tās partnervalstīs, gan arī ar nākotnes labklājību saistītiem vērtējumiem - kopējās situācijas attīstība un valdības darbs vērtēts negatīvāk nekā pagājušajā mēnesī.

Kopējie indeksi liecina par subjektīvu situācijas uzlabošanos daļā sabiedrības. Laba darba atrašanas iespēju vērtējums lēni, bet pastāvīgi uzlabojas. Valsts attīstība un personīgās jomas attīstība tiek vērtēta nesaistīti. Turklāt jūlijā Latvijas ekonomikā vēl nebija jūtama Ukrainas – Krievijas konflikta un ieviesto sankciju ietekme.

Taču kopumā pozitīvo vērtējumu daļa joprojām nespēj „pārsniegt” negatīvo vērtējumu daļu. Kopējās situācijas vērtējumā pieaug to aptaujāto daļa, kuri atzīmējuši „grūti pateikt”. Šādas atbildes cēlonis var būt gan piesardzība nākotnes notikumu paredzēšanā, gan tas, ka izmaiņas nav jūtamas. Tomēr situācijas novērtējums visās jomās drīzāk pauž optimismu nekā pesimismu. Arī ekonomiskās situācijas novērtējums, pieaugot vērtējumam „viduvējs”, ir uzlabojies.

Valdības darba vērtējums kopumā ir zems un pasliktinās – to pozitīvi vērtē tikai piektdaļa aptaujāto, turklāt vērtējums pasliktinās vairākus mēnešus pēc kārtas. Situācija, ka valdības vadītājs sabiedrībai „patīk,” bet valdība „nepatīk”, Latvijā ir labi pazīstama. Vērtējumā atspoguļojas tas, ka valdība nesteidzas risināt problēmas, taču premjeres paradums „uzklaustīt” un „atklāti izskaidrot iespējas”, pat ja tās ir nekādas, nomierina sabiedrību.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Patlaban turpinās gandrīz nemanāma lielākās daļas „DNB Latvijas barometra” pētījuma indikatoru uzlabošanās (tiesa, realitātē tā vairāk līdzinās stāvēšanai uz vietas). Šis nemainīgais stāvoklis tika sasniegts jau 2012. gada augustā. Taču jāatzīmē, ka indikatori kopš 2012. gada ir pozitīvi pārsnieguši to stāvokli, kāds bija pirms 2008. gada ekonomiskās krīzes. Šeit būtiski pievērst uzmanību, piemēram, tādiem rādītājiem kā valdības darba vērtējumam (2008. gada jūlijs:-49; 2014.gada jūlijs:-36), Latvijas ekonomiskā stāvokļa attīstības prognozēm (2008.gada jūlijs:-17; 2014.gada jūlijs:+2), ekonomiskā stāvokļa izmaiņu virzienam (2008.gada jūlijs:-54; 2014.gada jūlijs:-6), pašreizējā ekonomiskā stāvokļa vērtējumam (2008.gada jūlijs:-46; 2014.gada jūlijs:-29), ģimenes pašreizējā materiālā stāvokļa vērtējumam (2008.gada jūlijs:-16; 2014.gada jūlijs: -14) un tā izmaiņu prognozēm (2008.gada jūlijs:-4; 2014.gada jūlijs:+5). Šie rādītāji būtu jāņem vērā īpaši tādēļ, ka, acīmredzami paļaudamies uz cilvēku atmiņas īslaicīgumu, politikā atgriežas vairākas personas, kuras bija pie varas līdz krīzei 2008.gadā. Būtu jāpatur arī prātā, ka jau tā dēvētajos “treknajos gados” iedzīvotāju viedoklis gan par valdības darbu, gan Latvijas ekonomikas stāvokli, gan attīstības virzienu bija ievērojami kritiskāks nekā patlaban (turklāt jau kopš 2012. gada). Tātad var pieņemt, ka, lai gan iedzīvotāji izmantoja „trekno gadu” sniegtās priekšrocības, viņi itin labi saprata, ka esošie procesi nav labvēlīgi Latvijas ekonomikai kopumā un atbilstoši arī vērtēja valdību, kura bija lielā mērā atbildīga par šo stāvokli.

Vienīgais rādītājs, kas neatbilst kopumā pozitīvajai ainai, ir respondentu viedoklis par iespējām atrast labu darbu. Tā augstākais punkts bija 2008.gada jūnijā (-17 punkti), bet jūlijā jau sākas kritums: -26. Pusgada laikā jeb 2009.janvārī vērtējums jau bija nokritis līdz -73 punktiem. Patlaban tas ir uzkāpis līdz -45 punktiem. Tātad tas vēl joprojām ir ievērojami zemāks nekā 2008. gadā. Acīmredzot 2008.gadā iedzīvotāji bija samērā optimistiski noskaņoti (patiesībā skeptiski, jo -17 tomēr ir negatīvs rādītājs) par iespējām atrast labu darbu, vienlaikus apzinoties, ka kopumā ekonomiskais stāvoklis gan valstī, gan arī viņu pašu mājāsaimniecībās nav optimāls.

Pēteris Strautiņš, DNB bankas ekonomikas eksperts

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma indeksu daļa ir viena no interesantākajām šī pētījuma vēsturē. Šī gada jūlijā ir strauji uzlabojies Latvijas iedzīvotāju vērtējums par nākotni — saliktā nākotnes indeksa kāpums par 5 punktiem ir straujākais kopš 2010.gada janvāra. Vairāki ar ekonomiku saistīti apakšindeksi ir vai nu atgriezušies līdz šim augstākajam līmeņam vai tos pārspējuši. Turklāt visu indeksu „koprezultāts” jeb kopējā noskaņojuma indekss sasniedzis līdz šim augstāko punktu. Tas nav nekāds nieks.

Vēsturiski augstākajā punktā jūlijā bija pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums. Pirmo reizi aptaujas vēsturē kādu no negatīvajiem variantiem – stāvoklis ir drīzāk slikts vai ļoti slikts - ir izvēlējusies mazāk nekā puse respondentu. Līdz šim augstākajā punktā ir vērtējums, ka stāvoklis ir „viduvējs”. Tā tagad domā 45% aptaujāto. Interesanti, ka abi ar ģimenes finansiālo situāciju saistītie indeksi jūlijā precīzi atkārtotjuši līdz šim augstākos līmeņus. Pašreizējā stāvokļa indekss ir -14 punkti, bet nākotnes vērtējums +5 punkti.

Nākamā „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati jau attēlos situāciju pēc ziņas par daļējo Krievijas pārtikas importa embargo, tāpēc indeksu vērtības varētu būt nedaudz zemākas. Taču es nesagaidu lielas izmaiņas, jo embargo iespējamā ietekme uz Latvijas ekonomiku plašsaziņas līdzekļos ir izskaidrota labi un nav pamata domāt, ka tā skars lielu daļu valsts iedzīvotāju vai būtiski ietekmēs ekonomikas kopējo virzību.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Lai arī izvērtējot situāciju kopš krīzes, sabiedrības apmierinātības un optimisma pieaugums pēdējo gadu laikā ir nenoliedzams. Taču, „sadrupinot” pārmaiņas pa mēnešiem, par noturīgām tendencēm nevar runāt. Indeksi par kādu punktu vai diviem te pieaug, te nokrīt.

Tiesa, vidējā temperatūra slimnīcā var paslēpt atšķirības dažādu vecumu grupu noskaņojumā. Piemēram, jauniešu noskaņojums ir krietni optimistiskāks daudzos jautājumos nekā sabiedrībai kopumā: 44% jauniešu vecumā no 18 līdz 24 gadiem uzskata, ka situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā virzienā (sabiedrība kopumā: 28%); ar valdības darbu apmierināti ir 27% (sabiedrība kopumā: 21%); 21% uzskata, ka Latvijas ekonomikas situācija patlaban uzlabojas (sabiedrība kopumā: 15%), bet 34% tic, ka pēc gada ekonomiskā situācija valstī būs uzlabojusies (sabiedrība kopumā: 23%). Arī savas ģimenes materiālo stāvokli jaunieši nedaudz biežāk nekā sabiedrība kopumā ir atzinuši par labu (jaunieši: 18%, sabiedrība kopumā: 11%). Turklāt viņi tic, ka pēc gada tas būs uzlabojies (jaunieši: 33%, sabiedrība kopumā: 22%). Pat iespējas atrast labu darbu Latvijā jaunieši vērtē nedaudz atzinīgāk nekā citi (jaunieši: 10%, sabiedrība kopumā: 5%). Tiesa, līdzīgi kā ar citiem indikatoriem arī par šo var teikt, ka vērtējums ir kļuvis pozitīvāks, bet tas joprojām ir kritisks – ja tikai desmitā daļa jauniešu tic iespējai atrast labu darbu, tad nav jābrīnās par jaunatnes aizbraukšanu darba meklējumos uz ārvalstīm.

Jāteic, ka atšķirības parādās, salīdzinot arī citu vecuma grupu noskaņojumu. Piemēram, salīdzinot latviešu un cittautiešu attieksmi, vērojams, ka latvieši visos rādītājos ir bijuši pozitīvāk noskaņoti un, analizējot vismaz dažu indikatoru izmaiņas, iezīmējas arī atšķirīgas attīstības tendences. Piemēram, latviešu īpatsvars, kas atzinīgi vērtē situācijas attīstību valstī, pēdējo piecu mēnešu laikā svārstās no 33% līdz 38% (turklāt pēdējos divos mēnešos šis rādītājs bija nemainīgs), kamēr cittautiešu vidū atzinīgu vērtējumu sniedza 14% - 21%. Turklāt lielākais kritums piedzīvots tieši pēdējā mēneša laikā – ja jūnijā attīstības virzienu par pareizu atzina 21%, tad jūlijā – tikai 14%.

III DAĻA – IZGLĪTĪBA

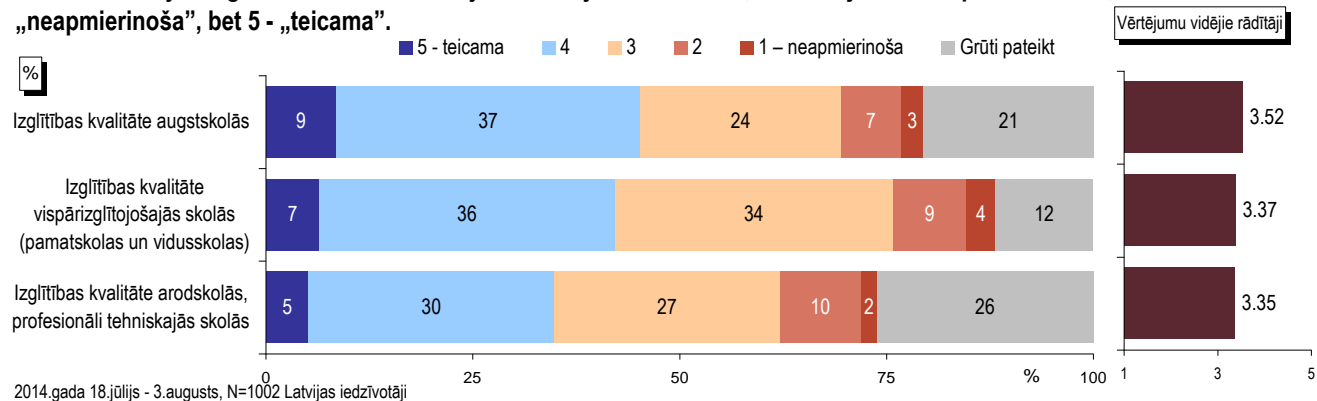
Galvenie rezultāti

„DNB Latvijas Barometra” Nr.71 ietvaros respondentiem tika uzdoti dažādi ar izglītību saistīti jautājumi. Saskaņā ar pētījuma rezultātiem augstākās izglītības kvalitāti Latvijā respondenti vērtēja atzinīgāk nekā vidējās un arodizglītības un profesionālās izglītības kvalitāti. Tiesa uz to, ka izglītības kvalitāte kopumā pēdējos gados uzlabojas, norādīja nedaudz mazāk kā 1/5. Par vienu no vissteidzamāk risināmajām problēmām skolā atzīts disciplīnas trūkums skolēnu vidū, arī par pirmām kārtām visbiežāk atjaunojamo lietu skolās uzskatīta stingrākas disciplīnas ieviešana.

- 46% respondentu pozitīvi vērtēja **izglītības kvalitāti** Latvijas augstskolās. Nedaudz retāk (43%) atzinīgs vērtējums sniegts kvalitātei vispārīzglītojošajās skolās, bet izglītības kvalitāti arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās pozitīvi vērtēja 35%.
- Uzskatu, ka Latvijā pēdējos gados ir vērojama **izglītības kvalitātes uzlabošanās**, pauda 16%. Viedoklis, ka izglītības kvalitāte pasliktinās, pausts nedaudz biežāk (26%). Tiesa, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka izglītības kvalitātē pēdējos gados nav vērojama „*ne uzlabošanās, ne pasliktināšanās*” (40%).
- Raksturojot **vissteidzamāk risināmās problēmas Latvijas skolās**, visbiežāk tika norādīts uz disciplīnas trūkumu skolēnu vidū (57%). Salīdzinoši bieži minēts arī labu skolotāju trūkums (46%). Aptuveni 1/3 pie steidzamāk risināmām problēmām pieskaitīja arī zemas skolotāju algas (34%).
- Aptuveni 2/4 aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka **skolās prioritārā uzmanība** būtu jāpievērš matemātikas, dabaszinību un tehnisko zinību pasniegšanai (38%). Sociālās (26%) un humanitārās (14%) zinātnes par prioritārajām atzītas retāk.
- Arī atbildot uz jautājumu „*Kā Jūs uzskatāt, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām?*” respondenti nebija vienoti savos uzskatos: 40% uzskatīja, ka obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinās jauniešu interesi par dabaszinībām, 41% - ka neveicinās.
- Nedaudz vairāk kā 2/5 (42%) pētījuma dalībnieku norādīja, ka **skolās pirmām kārtām būtu jāatjauno** stingrāka disciplīna. Vēl vismaz 1/10 norādīja, ka ir jāatjauno skolēnu praktiskie darbi vasarā (15%) un skolas formas (10%).
- Par mācību **priekšmetiem, kas pamatskolā būtu jāatjauno** vai jāievieš no jauna, visbiežāk uzskatīta glītrakstīšana (18%) un veselības mācība (16%). Savukārt par priekšmetu, kuru **varētu izslēgt** no pamatskolas obligātās programmas, visbiežāk atzīta ētika un kristīgā mācība (12%).

Izglītības kvalitātes vērtējums

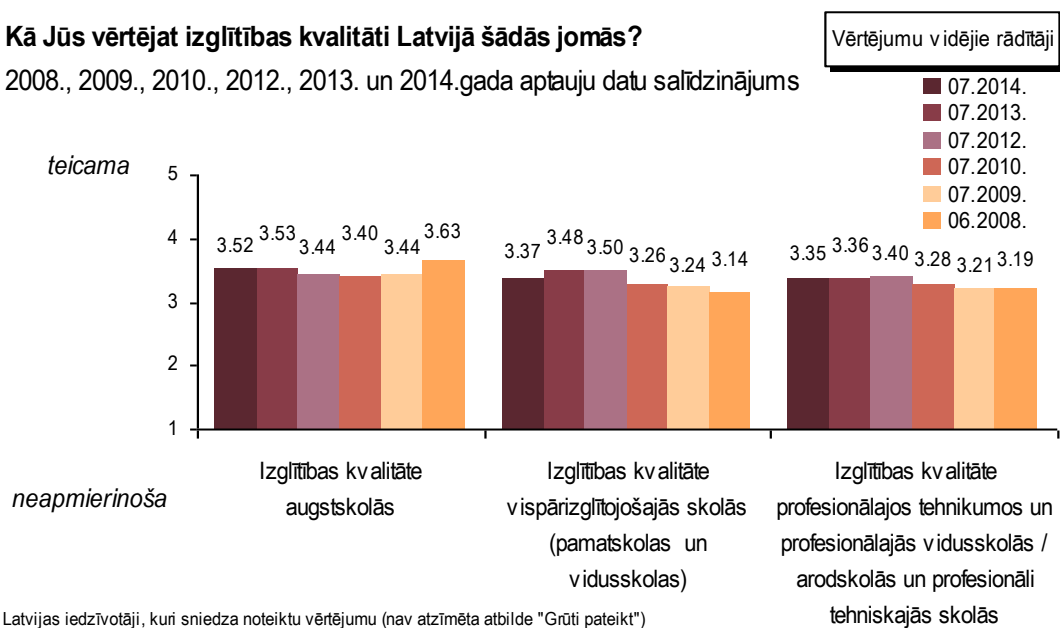
Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās? Lūdzu, novērtējiet to 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē „neapmierinoša”, bet 5 - „teicama”.

2014.gada jūlijā respondentiem 5 punktu skalā lūdza novērtēt izglītības kvalitāti augstskolās, vispārīgajās skolās un arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās. Kopumā atzinīgākais vērtējums (atbildes „5 - teicama” un „4”) sniegts izglītības kvalitātei augstskolās (46%, t.sk. 9% - „5 - teicama”). Nedaudz retāk (43%, t.sk. 7% - „5 - teicama”) pozitīvu vērtējumu respondenti sniedza izglītības kvalitātei vispārīgajās skolās, bet izglītības kvalitāti arodskolās un profesionāli tehniskajās skolās atzinīgi vērtēja 35% (t.sk. 5% - „5 - teicama”).

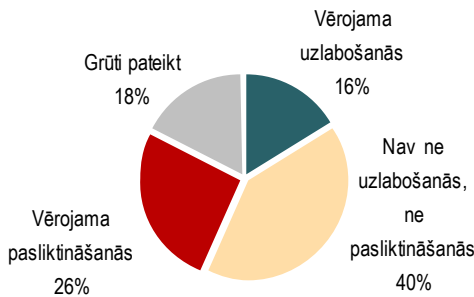
Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās?

2008., 2009., 2010., 2012., 2013. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

Salīdzinot 2013.gada un 2014.gada aptauju datu rezultātus, vērojams, ka 2014.gadā ir sniegti kritiskāki vērtējumi izglītības kvalitātei vispārīgajās skolās nekā 2013.gadā: vērtējumu vidējā vērtība 2013.gadā bija 3.48, bet 2014.gadā – 3.37. Augstākās un arodskolas, profesionāli tehniskās izglītības vērtējumos būtiskas izmaiņas nav vērojamas.

Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

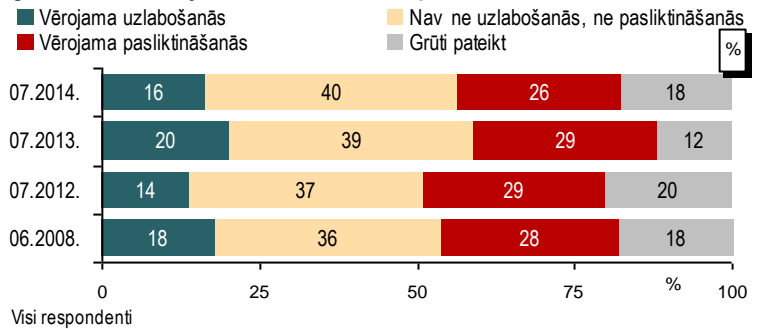

2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

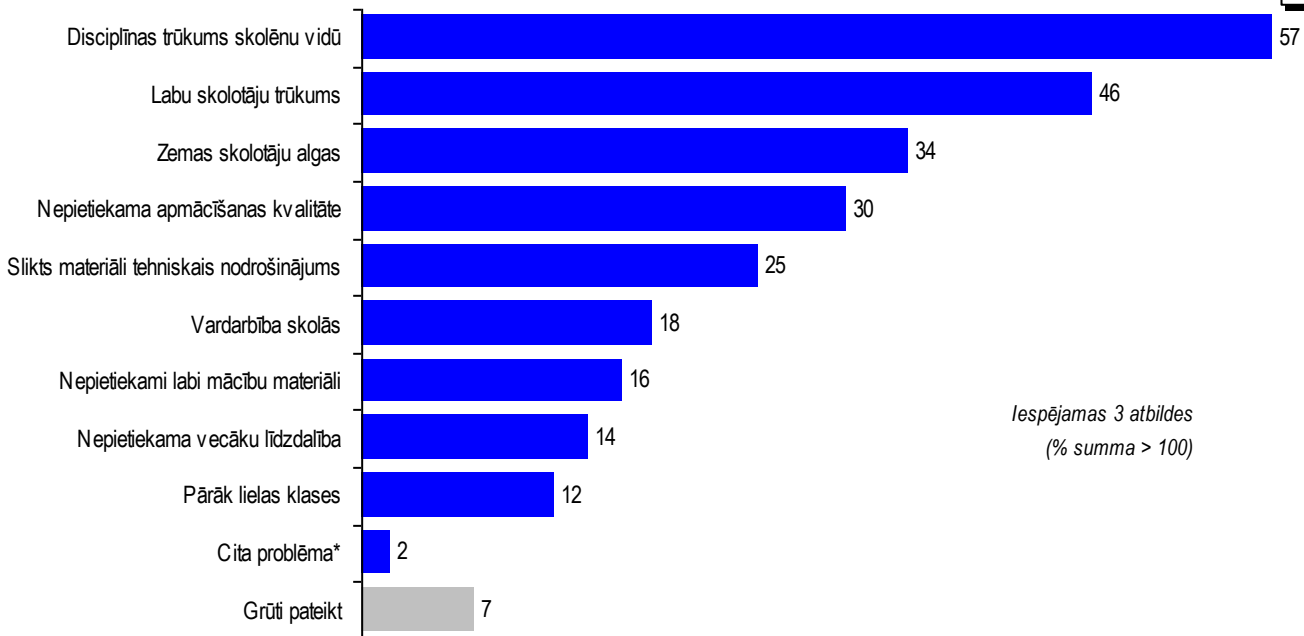
Salīdzinot 2013. un 2014.gada aptauju datus, vērojams, ka 2014.gadā respondenti retāk uzskatījuši, gan to, ka izglītības kvalitātē vērojama uzlabošanās (2013.gads: 20%, 2014.gads: 16%), gan to, ka ir vērojama pasliktināšanās (2013.gads: 29%, 2014.gads: 26%). Jāmin, ka 2014.gadā respondenti biežāk nekā pirms gada atturējušies atbildēt uz šo jautājumu (2013.gads: 12%, 2014.gads: 18%).

Jautāti, vai pēdējos gados Latvijā ir vērojama izglītības kvalitātes uzlabošanās vai pasliktināšanās, 16% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka izglītības kvalitāte Latvijā uzlabojas. Pretēju viedokli - izglītības kvalitāte pasliktinās - pauda 26%. Visbiežāk respondenti atbildējuši, ka izglītības kvalitātē pēdējos gados „nav ne uzlabošanās, ne pasliktināšanās” (40%).

Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsuprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas?

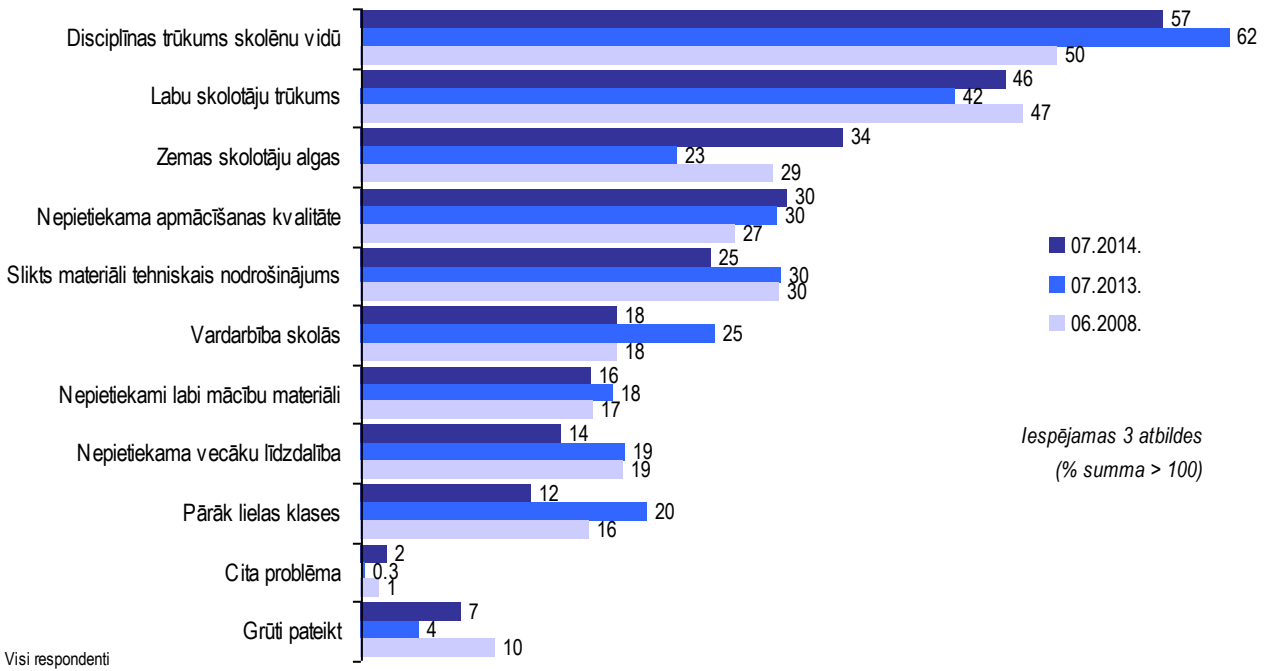
2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cita problēma" ietilpst: "pārāk daudz gadus jāmacās skolā; tas ir neadekvāti" (minēts 4 reizes); "mainīt Saeimā esošo ministru sastāvu, vāji ministri" (minēts 2 reizes); "atstāt krievu skolās bilingvālo variantu (mācībās)" (minēts 1 reizi); "bieži mainās programmas" (minēts 1 reizi); "disciplīnas trūkums skolotāju vidū" (minēts 1 reizi); "jāievieš reformas" (minēts 1 reizi); "kopējo vērtību kritums" (minēts 1 reizi); "maz bērnu lauku skolās" (minēts 1 reizi); "narkotikas skolās" (minēts 1 reizi); "nav atbildības" (minēts 1 reizi); "skolēniem nav mērķis" (minēts 1 reizi); "skolēnu kūtrums" (minēts 1 reizi); "slikta skolotāju uzvedība, nesabalansētas tiesības un pienākumi gan skolniekiem, gan skolotājiem" (minēts 1 reizi); "valsts programmu trūkums" (minēts 1 reizi).

Par vissteidzamāk risināmo problēmu Latvijas skolās visbiežāk atzīts disciplīnas trūkums skolēnu vidū (57%). Starp aktuālākajām problēmām respondenti minējuši labu skolotāju trūkumu (46%) un zemas skolotāju algas (34%). Salīdzinoši bieži tika norādīts arī uz nepietiekamu izglītības kvalitāti (30%) un sliktu materiāli tehnisko nodrošinājumu (25%). Citas problēmas minētas retāk.

Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsaprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas?

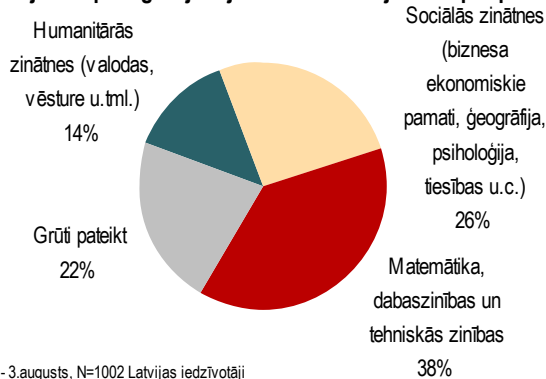
2008., 2013. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

2013. un 2014.gada aptauju rezultātu salīdzinājums liecina, ka 2014.gadā biežāk nekā pirms gada par vissteidzamāk risināmajām problēmām uzskatītas zemas skolotāju algas (2013.gads: 23%, 2014.gads: 34%) un labu skolotāju trūkums (2013.gads: 42%, 2014.gads: 46%). Tiesa, labu skolotāju trūkums 2008.gadā starp galvenajām problēmām tika minēts gandrīz tikpat bieži kā šogad (2008.gadā: 47%). Retāk nekā pirms gada 2014.gadā starp trīs steidzamāk risināmajām problēmām nosaukts disciplīnas trūkums skolēnu vidū (2013.gads: 62%, 2014.gads: 57%). Tiesa, 2008.gadā šī problēma minēta vēl retāk (2008.gadā: 50%). Retāk nekā pagājušogad nosaukts arī slikti materiāli tehniskais nodrošinājums (2013.gads: 30%, 2014.gads: 25%), vardarbība skolās (2013.gads: 25%, 2014.gads: 18%), nepietiekama vecāku līdzdalība (2013.gads: 19%, 2014.gads: 14%) un pārāk lielas klases (2013.gads: 20%, 2014.gads: 12%).

Vēlāmie izglītības attīstības virzieni

Nemot vērā valsts attīstības virzienus, kurš no izglītības virzieniem, Jūsaprāt, Latvijas vispārīgglītojošajās skolās būtu jāatzīst par prioritāru?

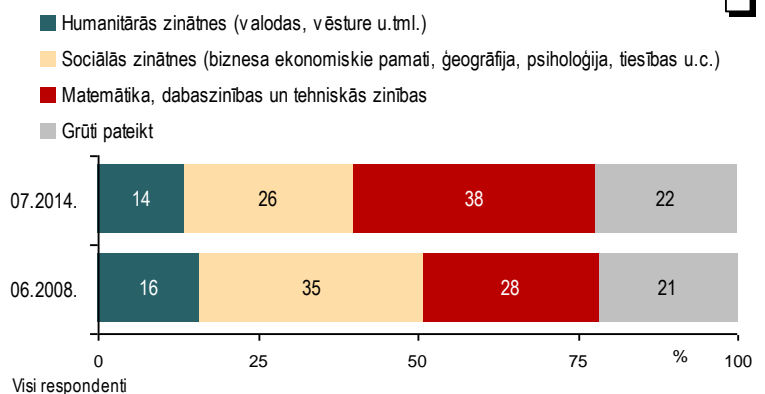

2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

Aptuveni 2/5 (38%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju pauda uzskatu, ka vispārīgglītojošajās skolās par prioritāru būtu jāatzīst matemātiku, dabaszinības un tehniskās zinības. Sociālās zinātnes par prioritārām atzina 26%, bet humanitārās – 14%. Jāpiebilst, ka 22% respondentu nebija konkrēta viedokļa šajā jautājumā.

Nemot vērā valsts attīstības virzienus, kurš no izglītības virzieniem, Jūsaprāt, Latvijas vispārīgglītojošajās skolās būtu jāatzīst par prioritāru?

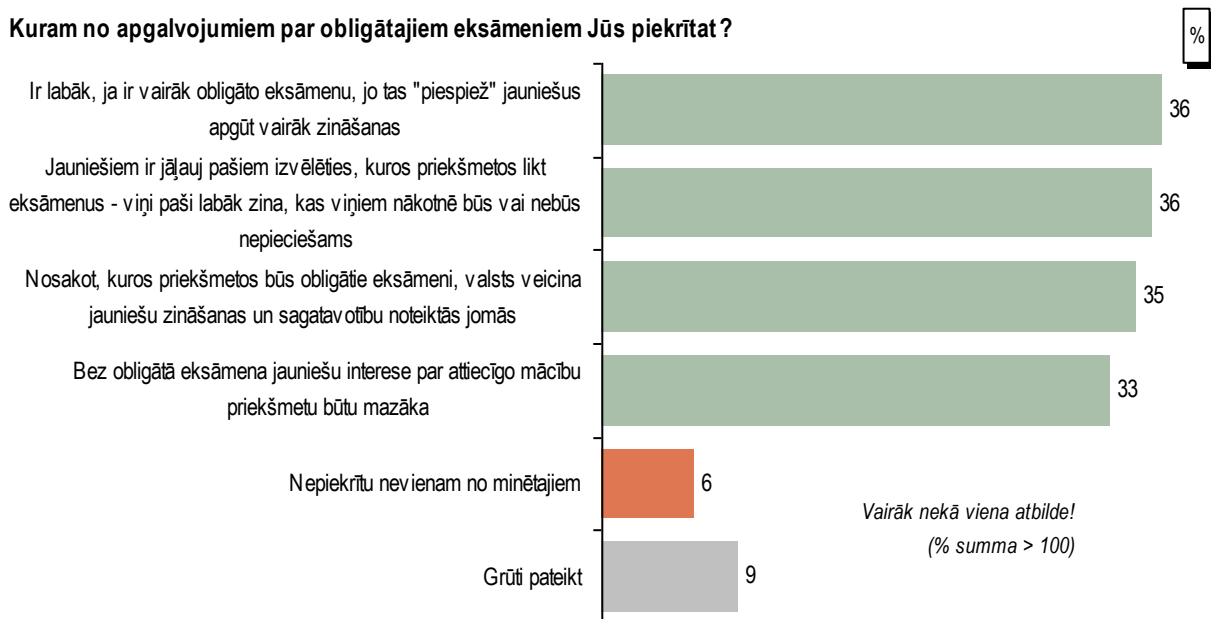
2008. un 2014.gada aptauju datu salīdzinājums

Pētījumu dati liecina, ka pirms sešiem gadiem (2008.gadā) matemātika, dabaszinības un tehniskās zinības par prioritārajām tika atzītas retāk nekā 2014.gadā (2008.gads: 28%, 2014.gads: 38%). Savukārt sociālās zinātnes 2008.gadā par prioritārajām uzskatītas biežāk nekā šogad (2008.gads: 35%, 2014.gads: 26%)

Uzskati par obligātajiem eksāmeniem

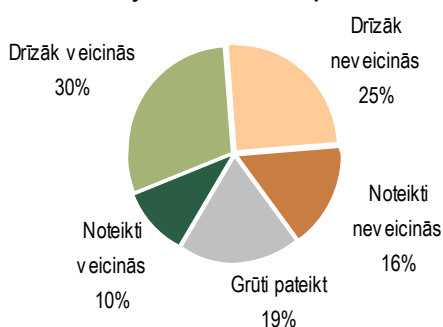
Kuram no apgalvojumiem par obligātajiem eksāmeniem Jūs piekrītat ?

2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

Vērtējot obligāto eksāmenu lomu, vērojams, ka vienlīdz bieži atzīts, ka „ir labāk, ja ir vairāk obligāto eksāmenu, jo tas „piespiež” jauniešus apgūt vairāk zināšanas” (36%) un „jauniešiem ir jāļauj pašiem izvēlēties, kuros priekšmetos likt eksāmenus - viņi paši labāk zina, kas viņiem nākotnē būs vai nebūs nepieciešams” (36%). Apgalvojumam „nosakot, kuros priekšmetos būs obligātie eksāmeni, valsts veicina jauniešu zināšanas un sagatavotību noteiktās jomās” piekrita 35%, bet apgalvojumam „bez obligātā eksāmena jauniešu interese par attiecīgo mācību priekšmetu būtu mazāka” – 33%.

Kā Jūs uzskatāt, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām?

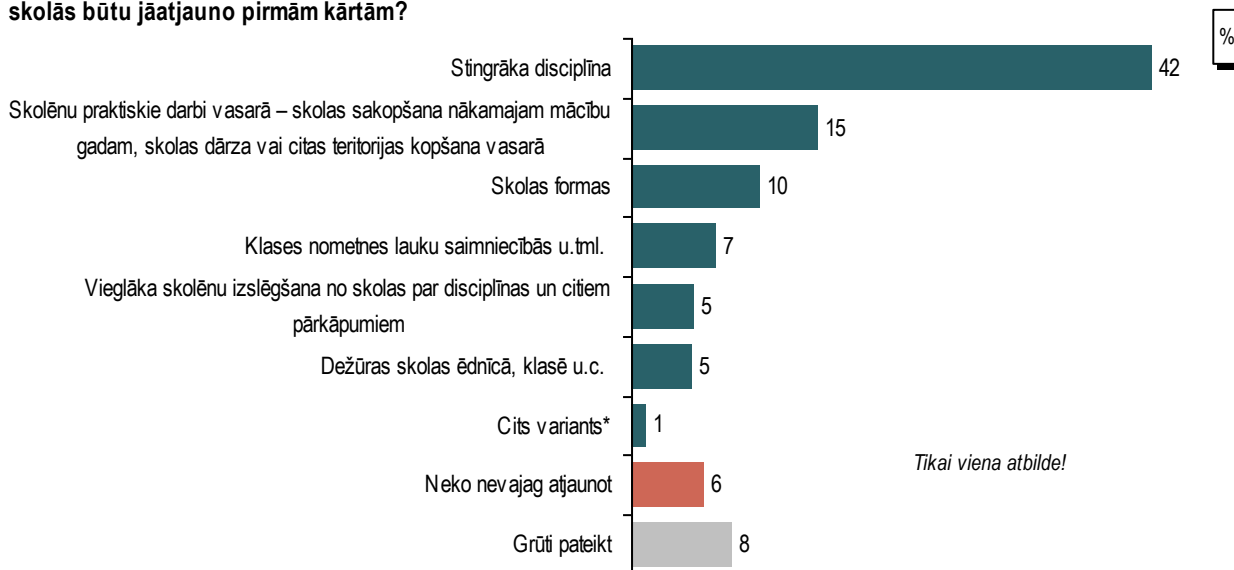
2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

Arī jautājumā „Kā Jūs uzskatāt, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām?” iedzīvotāji nebija vienprātīgi – 40% uzskatīja, ka obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana veicinās skolēnu interesi par dabaszinībām (t.sk. 10% - „noteikti veicinās”), bet 41% norādīja, ka tas neveicinās interesi (t.sk. 16% - „noteikti neveicinās”).

Jāpiebilst, ka respondenti vecumā no 18 līdz 44 gadiem, kā arī tie pētījuma dalībnieki, kuriem ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, biežāk nekā caurmērā uzskatīja, ka obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana neveicinās skolēnu interesi par dabaszinībām.

Skolās nepieciešamās pārmaiņas

Laika gaitā dzīve skolās Latvijā ir piedzīvojusi būtiskas pārmaiņas. Ko no šeit minētā, Jūsuprāt, vispārizglītojošajās skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām?

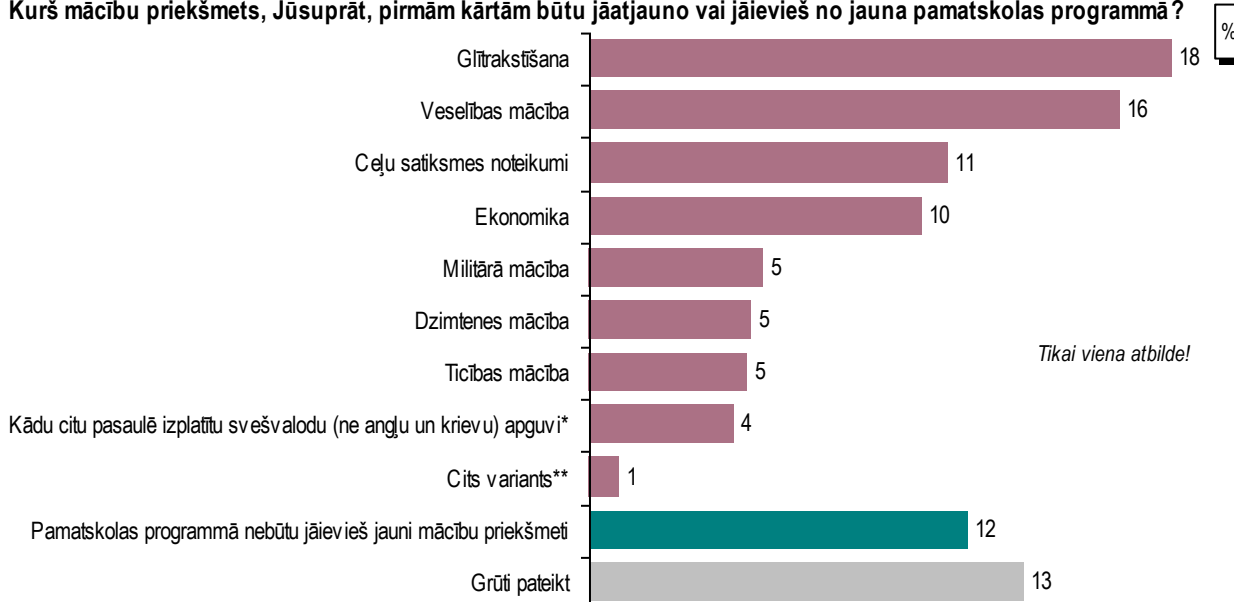
2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits variants" ietilpst: "samazināt mācību gadu skaitu" (minēts 4 reizes); "sporta, vizuālās mākslas u.c. nometnes, pārgājieni" (minēts 2 reizes); "skolām nodrošināt slēpošanas inventāru" (minēts 1 reizi); "skolēniem, kas slikti mācās, jāmacās vienu mēnesi vasarā" (minēts 1 reizi); "stingrāka zināšanu kontrole" (minēts 1 reizi); "vajadzīgas psiholoģijas stundas par ētiku un uzvedību" (minēts 1 reizi); "vajag likt strādāt skolēniem" (minēts 1 reizi); "zinātniski pasākumi" (minēts 1 reizi).

Jautāti, ko skolās vajadzētu atjaunot pirmām kārtām, nedaudz vairāk kā 2/5 (42%) respondentu uzskatīja, ka vispārizglītojošajās skolās būtu jāatjauno stingrāka disciplīna. Citas atbildes minētas retāk: 15% uzskatīja, ka ir jāatjauno skolēnu praktiskie darbi vasarā, 10% norādīja, ka ir jāievieš jauna skolas formas u.c.

Uzskati par pamatskolas mācību saturu

Kurš mācību priekšmets, Jūsuprāt, pirmām kārtām būtu jāatjauno vai jāievieš no jauna pamatskolas programmā?

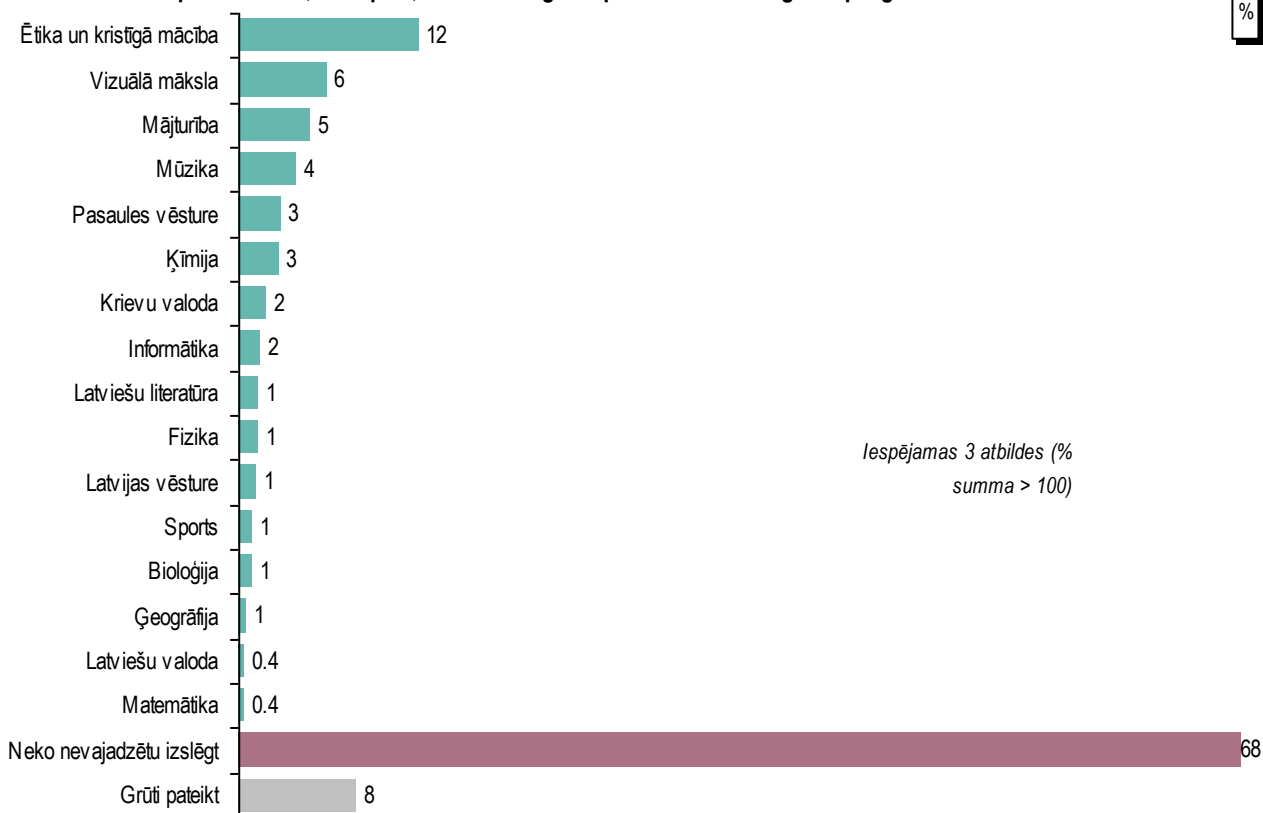
2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Kādu citu pasaulē izplatītu svešvalodu (ne angļu un krievu) apguvi" ietilpst: "nav konkretizēts" (minēts 14 reizes); "franču" (minēts 13 reizes); "vācu" (minēts 12 reizes); "spāņu" (minēts 6 reizes); "ķīniešu" (minēts 2 reizes); "portugāļu" (minēts 1 reizi); "poļu" (minēts 1 reizi).

**Kategorijā "Cits variants" ietilpst: "uzvedības, psiholoģijas un audzināšanas stundas" (minēts 5 reizes); "disciplīna" (minēts 1 reizi); "filozofija" (minēts 1 reizi); "ievieš papildus darbu pulciņus" (minēts 1 reizi); "rasēšana" (minēts 1 reizi); "sporta nodarbības" (minēts 1 reizi).

Saskaņā ar „DNB Latvijas Barometra” Nr.71 datiem 18% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atbildēja, ka pamatskolās pirmām kārtām būtu jāievieš glīttraktīšana (18%) un veselības mācība (16%). Aptuveni 1/10 norādīja arī, ka skolās būtu jāievieš ceļu satiksmes noteikumi (11%) un ekonomika (10%). Citus piedāvātos mācību priekšmetus par mācību programmā ieviešamajiem uzskatīja 5% un mazāk. Jāpiebilst, ka 12% respondentu uzskatīja, ka pamatskolās programmā nebūtu jāievieš jauni mācību priekšmeti.

Kurus 3 mācību priekšmetus, Jūsaprāt, varētu izslēgt no pamatskolas obligātās programmas?

2014.gada 18.jūlijs - 3.augusts, N=1002 Latvijas iedzīvotāji

Norādot, kuri mācību priekšmeti, viņuprāt, būtu jāizslēdz no pamatskolas obligātās programmas, vairākums iedzīvotāju atbildēja, ka neko nevajadzētu izslēgt (68%). Starp biežāk nosauktajiem priekšmetiem, kurus varētu izslēgt, minēta ētika un kristīgā mācība (12%), kā arī vizuālā māksla (6%). Mājturību nosauca 5%, mūziku – 4%, pasaules vēsturi – 3%, ķīmiju – 3%. Citus priekšmetus minēja 2% un mazāk.

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR IZGLĪTĪBU

Dr.ped. Aldis Baumanis, Biznesa augstskolas „Turība” valdes priekšsēdētājs

Izglītības sistēmas attīstība jebkurā valstī ir nepieciešams priekšnoteikums valsts un sabiedrības sekmīgai attīstībai nākotnē. „DNB Latvijas barometra” pētījums par izglītības jautājumiem dod savu ieguldījumu šo procesu analizē, ļaujot apskatīt sabiedrības viedokļa izmaiņu dinamiku ilgākā laika posmā. Iespēja salīdzināt ar vienu metodiku veiktu pētījuma rezultātus septiņus gadus ilgā laika posmā ļauj analizēt sabiedrības viedokļa attīstību par izglītības sistēmu.

Minētajā laika posmā ir redzams, kā mainījies sabiedrības viedoklis par augstākās, vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti. Šogad iedzīvotāji visaugstāko vērtējumu snieguši augstākajai izglītībai (vidējais vērtējums – 3,52). Turklāt jānorāda, ka tās vērtējums sasniedzis augstāko punktu kopš 2008.gada, kad tika uzsākts „DNB Latvijas barometra” pētījums. Tajā pašā laikā šogad kritiskāk vērtēta vispārīzglītojošo skolu sniegtā izglītība (3,37) un arodskolu un profesionāli tehnisko skolu nodrošinātās izglītības kvalitāte (3,35).

Iespējamais cēlonis pozitīvām pārmaiņām augstākās izglītības kvalitātes vērtējumā varētu būt meklējams asākā konkurencē starp augstskolām (gan valsts, gan privātajām). Augstākās izglītības tirgus Latvijā sašaurinās maksas studentu skaita samazinājuma dēļ. Pēdējā desmitgadē tas ir samazinājies aptuveni divas reizes – no simt līdz piecdesmit tūkstošiem. Vispārējā un profesionālajā izglītībā noteicošais ir valsts finansējums. Līdz ar to izglītības iestāžu galvenās pūles ir vērstas uz lielāka valsts finansējuma saņemšanu, mazāk laika veltot izglītības kvalitātei. Tikmēr, runājot par augstākās izglītības kvalitāti nākotnē, izglītības politikas veidotāju plāni „mākslīgi” samazināt it kā pārāk lielo augstskolu skaitu būtu jāizvērtē arī no akadēmiskā procesa kvalitātes viedokļa. Attiecīgi augstākās izglītības tirgū tiek mākslīgi samazināta konkurence.

Savukārt, domājot par topošo studentu sagatavotību studijām augstskolās, mūsdienu, jāpievērš uzmanība jau vairākkārt „DNB Latvijas barometra” pētījumos akcentētajam jautājumam par disciplīnas trūkumu Latvijas skolās. Tam, ka vairāk nekā puse respondentu tieši šo problēmu regulāri atzīmē kā vissteidzamāk risināmo, tomēr vajadzētu atsaukties arī izglītības politikas veidotāju turpmākajos lēmumos par izglītības sistēmas attīstību un pārvaldi.

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka, vērtējot, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām, aptaujātie nebija vienprātīgi. Pirms pieņemt lēmumu par šādu eksāmenu ieviešanu vai neieviešanu tomēr jāņem vērā, ka eksāmena esamība pati par sevi neuzlabos zināšanu līmeni vai vēl jo vairāk - ieinteresētību eksaktajās zinātnēs. Eksāmeni dos iespēju novērtēt zināšanu līmeni un salīdzināt to vairāku gadu griezumā, taču šī līmeņa paaugstināšanai ir nepieciešams veikt daudz savlaicīgākus un plānveidīgākus pasākumus. Vispirms tā ir matemātikas zināšanu un skaitļošanas iemaņu pilnveide jaunākajās klasēs, kā arī analītiskās domāšanas un spriestspēju izkopšana. Šo jautājumu risināšana jāsāk ar atbilstošu mācību programmu pilnveidi un skolotāju kvalifikācijas paaugstināšanu, kā arī ar sabiedrības izglītošanu šajos jautājumos.

Gribu vēlreiz uzsvērt „DNB Latvijas barometra” pētījuma nozīmību izglītības sistēmas attīstības analizē un izteikt cerību, ka tā rezultāti tiks ņemti vērā, veidojot valsts izglītības politiku nākotnē.

Ina Druviete, Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministre

Izglītības jautājumiem veltītais „DNB Latvijas barometra” pētījums ir nozīmīgs informācijas avots Latvijas izglītības politikas attīstības kontekstā. Mūsdienās, it īpaši izglītības jomā, kas skar visu sabiedrību un ļoti strauji attīstās, ir svarīgi savlaicīgi uzzināt gan iedzīvotāju viedokli kopumā, gan uzklaut vecāku, skolotāju, valsts un pašvaldību izglītības speciālistu, kā arī zinātnieku domas. Ieviešot jauninājumus izglītības sistēmā, lielākoties varam atrast pamatotus argumentus gan „par”, gan „pret” tiem. Tāpēc mums ir jāmeklē nevis abstraktas un teorētiski pareizas atbildes, bet tādi risinājumi, kas vislabāk atbilstu Latvijas attīstības perspektīvai, reālistiski apzinoties pašreizējo sociālo, ekonomisko un sociālpsiholoģisko situāciju un iespēju robežās sabalansējot daudzkārt pretrunīgas intereses –sabiedrības un indivīda, pedagogu un vecāku, valsts un pašvaldību, nacionālās un globālās u.c.

Ļoti svarīga ir sabiedrības nepārtraukta informēšana par visu, kas notiek un kas ir iecerēts izglītības jomā. Turklāt jāatrod veids, kā mazināt daudzu cilvēku vēlmi spriest par norisēm izglītībā tikai pēc savas vai savu bērnu pieredzes, izsakot visai kategoriskus spriedumus. Šādu praksi varam sastapt gan politiķu, gan vecāku vidū. Bieži vien neapmierinātības pamatā ir lietas, kas notiek konkrētajā skolā, kuru bērns apmeklē, nevis izglītības sistēmā kopumā. Daudz vairāk es ieklausītos pedagogu profesionālo organizāciju viedokļos, jo skolotājs ne vien ir sava priekšmeta pasniedzējs, bet arī redz bērnus, ģimenes un sabiedrību kopumā. Skolotājiem jābūt ieinteresētiem ne tikai sava priekšmeta pasniegšanā, bet arī sabiedrības un valsts intelektuālā potenciāla paaugstināšanā un ētiskas personības attīstīšanā.

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījumā vairāki jautājumi skar „izglītības kvalitāti”. Pieredze liecina, ka šī jēdziena izpratnē nav vienprātības - daļa cilvēku to attiecina uz procesu, citi – uz rezultātu. Tikmēr es izvēlētos runāt par „labu” izglītību. Viens no labas izglītības rādītājiem pilnīgi noteikti ir zināmo fakti apjoms, otrs – praktiskas iemaņas tos izmantot darbībā.

Trešais ir vispārējais intelīģences līmenis: cilvēks ne tikai zina faktus un prot tos praktiski izmantot, bet viņam ir izpratne par norisēm sabiedrībā kopumā. Ceturtais radītājs - socializācija, dzīve sabiedrībā, ētiskie principi, patriotisms jeb viss tas, kas cilvēku padara par cilvēku noteiktā valstī. Labai izglītībai būtu jāaptver visi šie komponenti. Uz to virzās arī Latvijas izglītības sistēma. Formāli izmērāmie kritēriji nebūtu absolutizējami. Atzīmes, testu un centralizēto eksāmenu rezultāti ir tikai viens no rādītājiem, un ne vienmēr labs līmenis eksāmenos nosaka cilvēka veiksmi nākotnē. Ir skolas, kur centralizēto eksāmenu rezultāti nav tik labi, bet bērnos ir ielikts pietiekami stingrs ētisks pamats un viņi dzīvē nepazudīs.

Vai mūsu izglītība tiešām nekļūst labāka? Valsts pārbaudījumu rezultāti liecina, ka skolēnu zināšanas faktiski visos priekšmetos lēnām, bet konsekventi uzlabojas. Mēs veidojam mūsdienīgus mācību līdzekļus, izglītojam pedagogus un veicinām skolu atvērtību sabiedrībai, tomēr darba vēl ir ļoti daudz. Tāpēc ir saprotama sabiedrības skepse. Tomēr īpaši gribētu vērst uzmanību uz pārmaiņām profesionālajā izglītībā. Ar uzņēmēju atbalstu nostiprinās darba vidē balstītā izglītība: vairāk nekā desmit profesionālās izglītības kompetences centros notiek renovācija - tie tiek aprīkoti ar mūsdienīgiem mācību līdzekļiem, un tiek atjaunināts programmu piedāvājums. Arī augstākajā izglītībā attīstība ir strauja, pašas augstskolas daudz vairāk domā par sadarbību, studiju sasaisti ar zinātņi un tautsaimniecības vajadzībām, kā arī mācībspēku kvalifikāciju. Tiesa, augstākās izglītības attīstību vēl joprojām kavē pietiekama finansējuma trūkums.

Nedaudz pārsteidza fakts, ka „DNB Latvijas barometra” pētījumā pirmajā vietā starp daudzajām objektīvajām problēmām Latvijas skolās respondenti ierindojuši disciplīnas trūkumu. Man tuvāka ir humānās pedagoģijas pieeja, kas no skolēniem neprasa bezierunu paklausību, bet skolēna un skolotāja attiecības veido uz savstarpējas cieņas un koleģialitātes pamatiem. Nedomāju, ka mūsu skolās trūkst labu skolotāju – atcerēsimies, ka skolotājam ir jābūt ne tikai labam priekšmeta pārzinātājam, bet arī labam metodikam un psihologam, kurš spēj tikt galā arī ar disciplīnas problēmām. Sadarbība ar ģimeni vairumā gadījumu nodrošina arī mācībām labvēlīgu vidi un skolēnu attieksmi. Starp aptuveni 40 tūkstošiem Latvijas skolotāju ir gan izcilības, gan viduvējības – kā jau plaši sastopamā profesijā. Objektīvi sliktu skolotāju gan nedrīkst būt – tāda situācija raksturojama kā attiecīgās pašvaldības un skolas vadības bezatbildība.

Ko darīt, lai skolai piesaistītu vairāk profesionālu pedagogu? Šajā gadā ir izdevies panākt trīs labas lietas. Pirmkārt, esam raduši līdzekļus pedagogu darba algas paaugstināšanai līdz 420 eiro par likmi (pirms nodokļu nomaksas), otrkārt, papildu pienākumi tiek apmaksāti 40% apmērā, nevis līdz 40%, treškārt, ir nodrošināta stabila piemaksa par kvalitātes pakāpēm - 31,87 eiro par 3. pakāpi, 79,68 eiro par 4. pakāpi un 99,60 eiro par 5. pakāpi. Diemžēl vēl neesam nodrošinājuši tik lielu materiālu atbalstu skolotāju darbam, kā Latvijas strādāgie, izglītotie un ieinteresētie skolotāji būtu pelnījuši. Strādājam, lai pārliecinātu kolēģus valdībā par nepieciešamību rast papildu līdzekļus pedagogu darba algai. Esam iesnieguši budžeta pieprasījumu nākamajam gadam, un summa nav maza – lai paaugstinātu pedagogu darba samaksu par 10%, nepieciešami 36 miljoni eiro. Vēlos teikt, ka ministrija no savas puses izdarīs visu, lai valdības atbalsts pedagogu darbam būtu ne tikai morāls, bet arī materiāls.

Manuprāt, svarīgākais ir pārskatīt mācību saturu. Valdība 12. augustā apstiprināja Izglītības un zinātnes ministrijas sagatavotos noteikumus par valsts pamatzglītības standartu, saglabājot iepriekšējā normatīvā noteikto izglītības saturu un precizējot izglītības programmu paraugus. Jaunais mācību saturs tiks izstrādāts līdz 2018. gadam. Mūsu rīcībā ir vēl trīs gadi, lai mēs varētu vienoties par visgrūtāko jautājumu – kādas prasmes mācīt un attīstīt skolēniem. Mums skolēna acīm jāpārskata viss mācību saturs un mācību līdzekļi no 1. līdz 12. klasei, lai mēs spētu veidot sabalansētu stundu plānu un mūsu skolēni attīstītos gan fiziski, gan emocionāli, apgūstot gan eksakto, gan humanitāro zinātņu pamatus. Mēs virzāmies uz domāšanas attīstību, individuālu pieeju mācību procesā, skolas vides uzlabošanu, atvērtību un sadarbību ar sabiedrību – šīs modernās pedagoģijas tendences jaunajā „dokumentā” ir skaidri definētas. Tikpat svarīgs kā mācību saturs ir mācību metožu izvēle un pilnveide.

Jau šogad izglītības sistēmā ir vairāki jauninājumi. Plašākai sabiedrībai svarīgs notikums ir tas, ka pirmā svešvaloda, kas ir kāda no Eiropas Savienības valodām – angļu, vācu, franču u.c., tiks mācīta no 1. klases. Turpmāk ģimnāzijas, kur tiek apgūtas padziļinātās vispārējās vidējās izglītības programmas, varēs patstāvīgi veidot mācību plānus (iepriekšējos gados par to bijis daudz diskusiju). Pārmaiņas skar arī mazākumtautību izglītības iestādes, kas īsteno pašu veidotas izglītības programmas (tā sauktais, 5. modelis). Tagad šīs skolas patstāvīgi varēs noteikt savus mācību plānus un veidot mācību programmas, bet ar nosacījumu, ka ne mazāk kā 60% mācību satura tiek mācīts bilingvāli. Plašāks atbalsts noteikts arī reemigrējušajiem bērniem.

Kā liecina pētījuma rezultāti, sabiedrībā nav noteikta viedokļa, vai obligātais eksāmens ķīmijā un fizikā uzlabos skolēnu zināšanas par dabaszinībām. Mana nostāja šajā jautājumā ir konsekventa – eksāmens pats par sevi skolēnu zināšanas neuzlabos. Šajā mācību gadā paredzēts sākt nopietnu diskusiju par zināšanu kontroles sistēmu, arī par valsts pārbaudījumu un centralizēto eksāmenu koncepciju. Centralizētie eksāmeni Latvijā ir ierasta prakse – protams, varam diskutēt, kuri eksāmeni būtu jākārtu un kāds ir to saturs, kāda ir to saistība ar augstskolu iestājprocesu. Eksāmens ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpat nepieciešams noslēguma posms, kas liecina par zināšanu apguvi. Eksāmenā gan būtu jāpārbauda nevis tas ko skolēns varētu zināt, bet tas, ko viņš nedrīkstētu nezināt. Jānorada, ka eksāmenu saturs vēl joprojām tiek pilnveidots.

Kad Ministru kabinetā tika akceptētas Vispārējās izglītības attīstības pamatnostādnes, sēdes laikā pilnīgi negaidīti parādījās priekšlikums noteikt kā obligātu centralizēto eksāmenu ķīmijā vai fizikā no 2015.gada. Šis priekšlikums pirms tam nebija apspriests ne ierēdniecības līmenī, ne saskaņots ar pedagogu profesionālajām organizācijām. Turklāt sabiedrībā par to

nebija notikušas diskusijas. To nevar atzīt par labu praksi. Jebkurš eksāmens nodrošina zināmu stereotipisku zināšanu apguves pārbaudi. Tas ir visai maz vērst uz prasmēm, ko ir grūti ietvert eksāmena saturā, un ļoti bieži tas pārbauda domāšanu noteiktos rāmjos un noteiktu uzdevumu ietvaros. Daudz vairāk mums dod prasmīgs skolotājs, labi aprīkots fizikas vai ķīmijas kabinets, jo eksakto zinātņu minimumu arī eksāmenu formā nodrošina no 2008.gada atjaunotais matemātikas eksāmens. Es toreiz pieņēmu lēmumu par šī eksāmena atjaunošanu, bet tas notika pēc ļoti rūpīgām diskusijām un ar trīs gadu pārejas periodu. Vēl viens aspekts, par kuru vajadzētu domāt, - centralizētā eksāmena pamatideja ir ne tikai kontrolēt skolēnu zināšanas, bet arī atvieglot iestāšanos augstskolā. Pašreiz ir tā, ka neviens normatīvs akts nenosaka par augstskolu pienākumu izvēlēties iestājpārbaudījumu procesā tieši kādus noteiktus eksāmenus. Un, ņemot vērā, ka pastāv augstskolu konkurence par studentiem, tās diez vai ir ieinteresētas sarežģīt iestāšanās procesu.

Ne visās skolās fizika un ķīmija tiek apgūti kā atsevišķi priekšmeti, jo pastāv integrētais dabas zinību kurss. Otrkārt, profesionālās izglītības iestāžu absolventi arī kārtu centralizētos eksāmenus. Ķīmijas un fizikas programmās ir atšķirības, taču centralizētajos eksāmenos visā valstī ir noteiktas vienotas prasības. Tāpēc nepieciešams domāt, ko darīt ar profesionālās mākslas vai mūzikas vidusskolām, kur tik tiešām dominē humanitārie priekšmeti. Tie, protams, ir atrisināmi jautājumi, taču nedrīkst pieņemt lēmumu, pirms tas nav izdarīts. Atbalstu mācīšanas pastiprināšanu, mācību līdzekļu pieejamību, skolotāju un sabiedrības izglītošanu, nevis testēšanu. Arī pasaulē jau daudz mazāk uzmanību pievērš testēšanai, bet gan pašam zināšanu apguves procesam. Pirms 20 gadiem nevarējām paredzēt, kā pasaulē attīstīsies pedagoģiskā doma un kādas tendences valdīs sabiedrībā. Tas bija centralizēts zināšanu pārbaudes laiks visā pasaulē, bet tagad akcenti ir mainījušies, un mums nav jāpaliek vienai no nedaudzajām valstīm, kas turpina par galveno zināšanu apguves motivatoru uzskatīt zināšanu pārbaudi.

2014./2015. mācību gadā Izglītības un zinātnes ministrija rīkos diskusijas par skolēnu motivācijas paaugstināšanas iespējām, t.sk. atbalsta pasākumiem matemātikas, fizikas, ķīmijas un bioloģijas mācību priekšmetu apguvē. Šajā aspektā arī projektā „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam” iestrādāti vairāki darbības virzieni - gan diagnosticējošie darbi 8., 9., 10., 11.klasē, gan interešu izglītošanai atvēlētā prioritāte - atbalsts tehniskās jaunrades virziena popularizēšanai un stiprināšanai. Mēs darīsim visu, lai stiprinātu matemātikas, dabaszinātņu un inženiertehnisko zinātņu priekšmetu apguves kvalitāti, sagatavotu speciālistus, ieinteresētu un motivētu skolēnus, turklāt tas jāsāk darīt jau sākumskolā. Mācību procesā izmantojami populārzinātniski materiāli, televīzijas raidījumi, zinātnes parku, muzeju apmeklējumi, speciālistu vizītes skolās, skolēnu vizītes dažādās ražotnēs, augstskolās u.c. Nešaubos, ka šīs darba formas līdz ar kabinetu labiekārtošanu un skolotāju tālāk izglītošanu radīs skolēnu intereses pieaugumu. Zināšanu kvalitāti stimulēs arī diagnosticējošie darbi. Pašlaik visā pasaulē aizvien vairāk tiek diskutēts par atteikšanos no testu un eksāmenu kulta kopumā, akcentus liekot uz skolēnu motivāciju un individualizētu pieeju. Laiks par to nopietni domāt arī Latvijā.

Juris Gulbis, SIA „Lattelecom” valdes priekšsēdētājs

Ņemot vērā, ka darba tirgū ir vērojams speciālistu trūkums eksakto zināšanu nozarē, jo absolventiem ir nepietiekamas zināšanas informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā, ir nepieciešams nekavējoties ieviest obligāto eksāmenu fizikā un ķīmijā, tādejādi nākotnē panākot sabalansētu darba tirgu starp eksakto un humanitāro priekšmetu absolventiem. Protams, rezultāti nebūs pamanāmi jau pirmajā gadā, taču tie tomēr būs, jauniešiem absolvējot izvēlētajās studiju programmas matemātikā, dabaszinībās un tehniskajās zinātnēs un pozitīvi ietekmējot darba tirgu ilgtermiņā.

Arī jaunākais „DNB Latvijas barometra” pētījums liecina, ka šogad 38% aptaujāto kā prioritāru izglītības virzienu norāda matemātiku, dabaszinības un tehniskās zinības. Jāatzīmē, ka 2008.gadā šādu pārlicību pauda par 10% mazāk aptaujāto, biežāk atzīmējot sociālās zinātnes. Turklāt 40% aptaujāto uzskata, ka obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana veicinās jauniešu interesi par dabaszinātnēm. Pētījums pierāda, ka šī problēma ar katru gadu kļūst aktuālāka, ņemot vērā atšķirīgo absolventu daudzumu eksaktajās un sociālajās zinātnēs.

Miķelis Grīviņš, sociologs, Latvijas Universitātes doktors

Mēģinājums salikt pa plauktiņiem kopējo interpretāciju par izglītību var izrādīties galvassāpes raisošs uzdevums. Pirmkārt, ir jāņem vērā, ka izglītībā ir dažādi līmeņi, kuri asociējas ar dažādiem sasniedzamajiem mērķiem. Otrkārt, dažādās sabiedrības grupās dominē atšķirīgi skatījumi, kas tad izglītības iestādēm būtu jāsasniedz un kādas pārmaiņas sabiedrībā tām būtu jārada. Publiskajā telpā bieži vien ir dzirdams apgalvojums, ka izglītības sistēmai būtu vairāk jāorientējas uz darba tirgu. Šī salīdzinoši vienpusējā interpretācija neapšaubāmi ir ļoti nozīmīga, bet tā arī reducē ieguvumus, kurus izglītība mums varētu dot. Diemžēl „DNB Latvijas barometra” pētījums mums nesniedz informāciju par to, kā Latvijas iedzīvotāji interpretē izglītības mērķus. Turklāt bez šādiem datiem ir grūti veidot kopēju skaidrojumu par to, kā vērtēt izglītības šī brīža pozīciju un kurā virzienā tai būtu jāattīstās nākotnē. Un tomēr pieņemu, ka mēs nebūsim pārāk tālu no patiesības, ja minēsim, ka arī sabiedrībā kopumā dominē interpretācija par izglītību kā atbalsta institūciju darba tirgum un vienlaikus, ka tā reizē ir arī mobilitātes lifts katram no mums. Te gan jānorāda, ka reālā saikne starp abām institūcijām varētu būt daudz vājāka, nekā gribētos ticēt – ārpus darba vietas iegūtas vispusīgas zināšanas nekad nebūs absolūti atbilstošas tām, kuras sagaida viena specifiska uzņēmuma vadītājs.

Turklāt šīm zināšanām arī nevajadzētu būt tādām. Arī izglītota cilvēka iespēju automātiski iegūt darba vietu nevajadzētu pārspīlēt. Citiem vārdiem sakot – saikne starp darba tirgu un izglītību ir nozīmīga, bet, skatoties uz izglītības sistēmu, būtu jāskatās arī plašāki sociāli mērķi par darba tirgus apkalpošanu.

Pēdējo gadu raksturo vispārēju diskusiju par izglītību mazināšanās. Vēl pirms neilga laika mums bija TV raidījums par iespējām reformēt izglītību („Intelektuālā apokalipse. Būt vai nebūt!”), žurnālos rubrikas par izglītību un ministrs, kurš bija gatavs rautīt lauvu (izglītības sistēmu) aiz ūsām. Aktuālais jautājums bija izglītības alternativitāte – kā piedāvāt cilvēkiem iespēju labāk izmantot viņu kapacitāti vai, kā tas bieži ir pārformulēts, – kā nepazaudēt to īpašo, kas ir katrā bērņā, un attīstīt tieši viņa spējas. Pēdējā gada laikā šīs diskusijas ir pazudušas. Jāteic, ka noteiktās grupās tās turpinās, bet sabiedrībā kopumā pilnīgi noteikti gūst mazāku rezonansi. Varētu pat teikt, ka, nomainoties izglītības ministram, zuda uzbrukuma pavediens (un pilnīgi noteikti, daļēji šāds apgalvojums būtu paties). Tomēr gribētos norādīt, ka šis nebūt nav vienīgais iemesls, kādēļ šie jautājumi vairs nešķiet tik aktuāli. Diskusija sākās vēl pāris gadus iepriekš, kas liek domāt, ka to rašanās bija atbilde uz plašākām ekonomiskām problēmām valstī un būtiskām izmaiņām izglītības finansēšanas kārtībā (tā sauktā „nauda seko skolēnam” politika). Attiecīgi spekulējot varētu teikt, ka, atgriežoties lielākai stabilitātei, mazinās interese par šo institūciju, un izglītība var atkal mierīgi darboties, kā tai tīk. Apmēram tā – runāt par izglītību bija labi, bet nu jau mēs atkal nākotni celsim bez iejaukšanās sistēmā.

Rezultātā šādā vienkāršā mērcē peld patlaban aktuālie viedokļi par to, kas tad notiek ar izglītību. Un no tā izriet ļoti vienkārši skaidrojumi par izglītības problemātiku: sak, disciplīnas nav... skolēni būtu jādisciplinē. Disciplīnas trūkumu kā galveno problēmu Latvijas skolās min 57% respondentu. Tā vien nāk prātā apgalvojums – mūsu laikā gan tā nebija. Citas svarīgākās problēmas – labu skolotāju trūkums (46%), zemas skolotāju algas (34%) un nepietiekama apmācīšanas kvalitāte (30%) – nav unikālas. Tās tiešām ir problēmas, kuras Latvijā ir jārisina. Taču jāatzīmē, ka tās ir tipiskas izglītības problēmas, kuras tiek uzsvērtas un risinātas arī citur pasaulē. Jaunākie Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (SSNP) dati liecina, ka skolēnu vidējiem zināšanu rādītājiem ir tendence saglabāties iepriekšējo gadu līmenī, ar zināmām pozitīvām iezīmēm – uzlabojumi gan ir pavisam nelieli (statistikās kļūdas ietvaros) un vēl joprojām ierindo Latviju tieši blakus starptautiskajam „vidējam”¹. Arī „DNB Latvijas barometra” pētījumā kopējie iedzīvotāju vērtējumi par dažādiem izglītības līmeņiem ir tikai nedaudz krituši. Būtībā viss paliek, kā ir, ar nelielām izmaiņām. Varbūt tiešām patlaban nav par ko uztraukties, un vienkārši jāļauj izglītībai ritēt savu gaitu?

Tomēr jānorāda, ka vēl ir par agri novērst uzmanību no izglītības sistēmas publiskas analīzes un izlikties, ka Latvijā ir tikai „klišeiskas” un „ar tām cīnās visi” problēmas. Paveroties apkārt, var manīt virkni norāžu, ka risināmo problēmu vēl ir gana daudz. Piemēram, ja „DNB Latvijas barometra” pētījuma datus uzlūko tikai jaunākos respondentus (18 – 24 gadi), tad gandrīz katrs trešais respondents min, ka skolā ir slikt materiāli tehniskais nodrošinājums, bet katrs piektais norāda, ka arī vardarbība skolā ir problēma. Turklāt, ir arī citas lietas, kas jārisina, piemēram, SSNP pētījumā Latvijas skolēni viszemāko vērtējumu ieguva tieši par lasīšanas prasmi. Tas nozīmē nevis to, ka skolēni nemāk lasīt, bet gan, ka viņiem ir grūtības izmantot izlasīto informāciju un to kritiski izvērtēt. Domāju, ka jebkurš skeptiķis atzīs, ka šīs ir prasmes, kuras nākotnes pasaulē iegūs arvien lielāku nozīmi. SSNP dati arī izgaismo citas problēmas, par kurām būtu jārunā – lai gan vienlīdzības līmenis izglītībā Latvijā ir virs vidējā, dati rāda, ka patlaban tas mazinās. Tāpat minētie dati norāda uz to, ka Latvijā ir ļoti augsts skolēnu īpatsvars, kuri neattaisnoti kavējuši stundas, kā arī viens no zemākajiem „laimīgo skolēnu” līmeņiem pasaulē (skolēni Latvijas skolās ir retāk laimīgi, nekā skolēni citās valstīs)². Tie visi ir reāli ar izglītību saistīti jautājumi, kuri būtu pelnījuši mūsu papildu uzmanību un publiskas diskusijas. Ir pārāk agri izlikties, ka šajā jautājumā viss ir izrunāts!

Inita Juhņēviča, Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītāja

Izglītības kvalitātes jautājums ir viens no visvairāk diskutētajiem jautājumiem ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē. Domāju, ka 100% sabiedrības apmierinātība ar izglītības kvalitāti nav iespējama. Ir skaidrs, ka jebkura izglītība ir nemītīgs meklējumu un attīstības process (attīstība līdzī laimam). Tomēr jāatzīst, ka pastāvošais sabiedrības vērtējums, kas ir iegūts pētījuma laikā un kas nav būtiski mainījies vairākus gadus, liecina, ka ir nepieciešamas pārdomātas un pēctecīgas pārmaiņas. Arī starptautiskie salīdzinošie pētījumi izglītības jomā liecina, ka Latvija citu valstu vidū ierindojas mazliet virs vidējā līmeņa. Mums ir kur attīstīties.

Skolās vērojams pieaugošs disciplīnas trūkums skolēnu vidū. Tikmēr skolēnu uzvedības problēmas ir tās, kas visvairāk ietekmē gan skolotāju darbu, gan pašu skolēnu mācīšanos. Tā ir nopietna sabiedrības problēma kopumā. Piemēram, apkopojot datus par skolēnu kavējumiem, ir atklājies, ka nereti vecāki attaisno savu bērnu „bastrošanu.” Tas ir viens no faktoriem, kas vistiešāk ietekmē skolēnu sekmes, sadarbību ar skolotājiem un izglītības kvalitāti kopumā.

¹ Andrejs Geske, Andris Grīnfelds, Andris Kangro, Rita Kiseļova (2013). Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā 2012 – pirmie rezultāti un secinājumi. Skat:

http://www.ipi.lv/uploads/media/Latvija_SSNP_2012_pirmie_rezultati_un_secinajumi.pdf

² OECD (2014). PISA 2012 Results in Focus: What 15-year-olds know and what they can do with what they know. Skat:

<http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>

Liela daļa iedzīvotāju ir norūpējušies par to, lai izglītības sistēma sagatavotu disciplinētus cilvēkus. Tikmēr gandrīz ceturtdaļa aptaujāto uzskata, ka ir labi, ja ir vairāk obligāto eksāmenu, jo tas „piespiež” jauniešus apgūt vairāk zināšanas. Izvērtējot, kurš mācību priekšmets pirmām kārtām būtu jāatjauno vai jāievieš no jauna, visbiežāk aptaujātie atzīmējuši glītrakstīšanu, kuras praktiskā nozīme mūsdienās lielākoties ir niecīga. Savukārt 42% aptaujāto uzskata, ka vispārīzglītojošajās skolās nepieciešama stingrāka disciplīna. Jānorāda, ka disciplīnas trūkums skolēnu vidū (57%) tiek uzskatīts arī par vissteidzamāk risināmo problēmu Latvijas skolās. Domāju, ka minēto rezultātu pamatā vismaz daļēji ir konkrēta dzīves pieredze, piemēram, skolotāji nav tikuši galā ar kādu klases „mežoni”, jauniešiem nav spējis trīs vārdus salasāmi uzrakstīt vai netālredzīgs skolēns atmetis ar roku svarīgu priekšmetu apguvei, jo beigās nav obligātā eksāmena. Tomēr šajos uzskatos varētu arī atspoguļoties diskomforts, kuru kopumā rada šķietami nesakārtota un neparedzami mainīga dzīve – „būtu labi, ja vismaz skola ieviestu kārtību”. Lai vai kādi ir patiesie cēloņi, zināmas ilgas pēc disciplīnas, kārtības un pat piespiešanas var saprast. Vienlaikus jāapzinās, ka disciplinēts, glīti rakstošs un ar varu mācīties piespiests cilvēks var tā arī neiemantot to radošumu un drosmi, kas nepieciešama sekmīgam uzņēmējam vai aktīvam pilsonim.

Andris Kangro, Latvijas Universitātes mācību prorektors

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati liecina, ka iedzīvotāju viedoklis par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā ir starp „labi” (4) un „apmierinoši” (3) (skalā no „1” līdz „5”). Izglītības kvalitāte augstskolās ir tuvāk vērtējumam „labi”, vispārīzglītojošajās un profesionālajās skolās – tuvāk vērtējumam „apmierinoši.” Turklāt, salīdzinot ar 2013.gadu, šogad iedzīvotāju vērtējums kvalitātei Latvijas augstskolās un profesionālajās izglītības iestādēs nav mainījies, bet vispārīzglītojošās skolās – nedaudz krities.

Izglītības kvalitāte ir sarežģīts un neviennozīmīgs jēdziens. Vērtējot to, ikviens respondents ņem vērā savus kritērijus un konkrēto pieredzi, kura var būt ļoti atšķirīga. 2013.gada decembrī un 2014.gada jūlijā visā pasaulē tika paziņoti jaunākā OECD pētījuma PISA 2012 rezultāti par pamatskolas beigu vecuma skolēnu zināšanām un prasēm matemātikā, dabaszinātnēs, lasīšanā, finanšu jomā. Šī prestižā OECD pētījuma rezultāti visā pasaulē tiek uzskatīti par galveno salīdzinošo valsts izglītības kvalitātes rādītāju skolu izglītības jomā. Latvijas piecpadsmit gadus veco skolēnu zināšanas un prasmes minētajās jomās attīstīto valstu grupā ir vidējā līmenī. Latvijas skolēnu vidū, salīdzinot ar OECD valstīm, ir vērojama arī zināma kvalitātes pieauguma tendence. Šis starptautiskais pētījums parāda arī ievērojamas izglītības kvalitātes atšķirības, piemēram, atkarībā no skolas tipa un tās atrašanās vietas. Latvijas ģimnāziju skolēnu zināšanas un prasmes ir vienādā līmenī ar pasaules valstu visaugstākajiem vidējiem sasniegumiem, taču mums ir arī skolu grupas ar daudz, daudz zemākiem sasniegumiem. Līdz ar to var arī saprast iedzīvotāju visai atšķirīgos viedokļus par izglītības kvalitāti.

Tas attiecas arī uz augstāko izglītību. Virkne Latvijas augstskolu patlaban soli pa solim „iekaro” savu vietu dažādos pasaules augstskolu reitingos. Piemēram, Latvijas Universitāte ir 700+ vietā vienā no visprestižākajiem augstskolu reitingiem – QS (QS World University Rankings) (pagaidām tā ir vienīgā Latvijas izglītības iestāde, kura ir šajā reitingā). Tas nozīmē, ka esam starp 3-4% labākajām universitātēm pasaulē.

Minētais OECD PISA 2012 pētījums apstiprina un izskaidro konkrētā aspektā „DNB Latvijas barometra” pētījuma datus par disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. To par vissteidzamāko problēmu Latvijas skolās atzīmējuši 57% respondentu. PISA 2012 pētījuma rezultāti liecina, ka 21% Latvijas skolēns ir kavējis veselu skolas dienu (vai pat vairākas) pēdējo divu nedēļu laikā, 63% skolēni - vienu vai vairākas mācību stundas, 66% skolēni - skolas sākumu. Tie ir vieni no sliktākajiem rādītājiem visu 65 valstu vidū, kas piedalījās pētījumā! PISA 2012 pētījuma datu analīze arī parāda, ka kavējumi (it īpaši visas dienas kavējums) ievērojami ietekmē šo skolēnu zināšanas un prasmes. Tātad kavēšana kopā ar citiem disciplīnas jautājumiem patiešām ir jārisina Latvijā.

Jāteic, ka saprotamas ir arī vairākas citas tendences, kas iezīmējas respondentu vērtējumos, salīdzinot vissteidzamāk risināmās problēmas Latvijas skolās 2008.gadā un 2014.gadā. Zemo skolotāju algu jautājums kļuvis vēl nozīmīgāks (it īpaši mazajās skolās), jo 2009.gada finanšu krīzes sekas šajā jomā nebūt nav pārvarētas. Klāt nākuši jautājumi arī par skolu tīklu, finansējuma modeli, skolotāju skaitu. Materiāli tehniskais nodrošinājums respondentu skatījumā ir mazāk aktuāls, jo patiešām pašvaldību un Eiropas Savienības projektu līdzekļi nepārtraukti tiek ieguldīti skolās. Vecāku līdzdalība ir palielinājusies, jo ir izveidotas un darbojas daudzas vecāku organizācijas. Pārāk lielu klašu problēma ir mazinājusies līdz ar skolēnu skaitu. Mazajās lauku skolās jautājums ir pilnīgi pretējs – nepietiekams klašu un skolu piepildījums.

Beidzot respondentu viedoklis par eksaktā virziena prioritāti vispārīzglītojošās skolās (38%) ir „pārsvēris” sociālas zinātnes (26%) un humanitārās zinātnes (14%) katru atsevišķi. Taču kopumā ir zināms prioritāšu līdzsvars – eksaktā joma (38%) VS humanitārā un sociālā joma (40%). Pārdomāti attīstot izglītību, varam sagaidīt, ka turpmāk vairākums respondentu atbalstīs arī obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešanu. Tam nepieciešami kvalificēti un motivēti (tai skaitā materiāli) skolotāji, kuriem tiek izvirzītas pietiekoši augstas prasības, kuri labi pārvalda savus mācību priekšmetus, māc ieinteresēt

skolēnus, parādot šo „grūto” priekšmetu saikni ar reālo dzīvi un nākamo profesiju prasībām. Nepieciešama saikne arī ar darba devējiem, atbilstoši uzņēmumiem un iestādēm.

Roberts Ķīlis, bijušais Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs

Vairākus gadus sekojot līdzi „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātiem par izglītību, jāteic, ka laika posmā no 2008.gada ir vērojamas zināmas izmaiņas Latvijas iedzīvotāju uzskatos par izglītību. Vērtējums par vispārējo un profesionālo vidējo izglītību pieaug, bet par augstāko izglītību stagnē. Tā atšķirība, kas bija vērojama 2008.gadā, kad augstākā izglītība izteikti tika vērtēta pozitīvāk, faktiski izzūd. Cēloņi šādām izmaiņām var būt dažādi, taču vienlaikus var teikt, ka vispārējās un profesionālās izglītības pozitīvais vērtējums gan ir pieaudzis, gan praktiski sakrīt. Tas ir nozīmīgs aspekts, jo nereti konkrētās nozares pārstāvji daudz kritiskāk izturas pret profesionālo izglītību. Pētījuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāji gan vispārīgo, gan profesionālo izglītību vērtē līdzīgi.

Tikmēr kopējais izglītības kvalitātes vērtējums Latvijā slēpj atšķirības starp dažādām sociālām grupām. Piemēram, uzņēmumu vadītāji, cilvēki ar vidējiem vai augstiem ienākumiem un rīdnieki uzskata, ka izglītības kvalitāte kopumā Latvijā pasliktinās. Savukārt skolēni un studenti, kā arī kurzemnieki sliecas domāt, ka vērojama uzlabošanās. Tomēr kopumā Latvijas iedzīvotāji atzinuši, ka izglītība stagnē vai pasliktinās. Arī šis aspekts ir vērā ņemams - iedzīvotāji neredz izglītības sistēmā dinamiskas pārmaiņas un būtiskus uzlabojumus.

Vairākus gadus pēc kārtas kā vissteidzamāk risināmās problēmas Latvijas skolās tiek norādīts disciplīnas un labu skolotāju trūkums. Nākamais tandēms – zemās skolotāju algas un mācību kvalitāte. Tas liecina, ka algas un kvalitāte iet roku rokā. Būtu ļoti kļūdaini uzskatīt, ka algu jautājums ir galvenais un izšķirošais risinājums, lai sabiedrība, ne tikai sektorā strādājošie, sajustu lielāku uzlabošanos izglītības jomā. Savukārt daudz mazāk uzrunātais – skolēnu disciplīnas jautājums - patiesībā ir jāvērtē daudz nopietnāk nekā līdz šim. Protams, te nav vienkāršota stāsta, ka vairums Latvijas vecāku savus bērnus uzskatītu par nepaklausīgiem. Visdrīzāk disciplīna tiek uztverta kā komplekss, kurā gan interese mācīties, gan lielās klases, gan klasiskais mācību modelis (skolotājs pret klasi) ir novecojis. Arī izteiktais atbalsts stingrākai disciplīnai (atjaunojama no senākiem laikiem) ir vērā ņemams faktors. Jāteic, ka jo vecāks iedzīvotājs, jo vairāk uzsver stingrākas disciplīnas nozīmi. Turklāt interesants ir fakts, ka vairāk par stingrāku disciplīnu iestājas tie aptaujātie, kuru ģimenēs nav bērnu līdz 18 gadiem. Savukārt skolēni un studenti ir tā sociālā grupa, kuri visbiežāk piekrīt domai, ka nevienu no priekšmetiem, kas kādreiz bijuši izglītības programmās, nevajadzētu ieviest no jauna vai atjaunot.

Kopš 2008.gada ir pieaudzis iedzīvotāju atbalsts matemātikai, dabaszinībām un tehniskajām zinībām kā prioritārs izglītības virzienam Latvijā. Tiesa, tam vēl joprojām ir mazāks atbalsts nekā sociālo un humanitāro zinātņu virzieniem.

Tikmēr, izvērtējot pētījuma rezultātus par obligāto eksāmenu lomu izglītības sistēmā, jāteic, ka sabiedrībā nav vienotas attieksmes. Domas dalās, arī vērtējot jautājumu, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām. Manuprāt, nav iespējams runāt par lielāku sabiedrības atbalstu eksakto zinātņu uzsvēršanai skolas programmās. Ņemot vērā, ka eksaktie virzieni izglītības vadlīnijās ir prioritāri, valstij būs jāveic nopietns darbs, pārliecinot par atbalstu tiem.

Var teikt, ka Latvijas iedzīvotāji neredz būtiskas pozitīvas pārmaiņas izglītības sistēmā – tā, viņuprāt, stagnē vai pasliktinās. Ir pieaudzis vispārējās un profesionālās izglītības vērtējums, kas šogad ir līdzīgs, bet augstākās izglītības vērtējums stagnē. Tikmēr sabiedrības acīs lielāka disciplīna un labi skolotāji ir galvenie faktori, kas palīdzētu uzlabot izglītības kvalitāti.

Anita Līce, Latvijas Darba devēju konfederācijas izglītības un nodarbinātības eksperte

Esam gandarīti, ka iedzīvotāji pamanījuši nepieciešamību uzlabot skolēnu zināšanas matemātikā, dabaszinātnēs un tehniskajās zinātnēs. Jānorāda, ka ir zināms, ka Latvijā 2020.gadā pietrūks vairāk nekā 20 000 informācijas tehnoloģiju, inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības speciālistu. Lai novērstu pieprasīto speciālistu trūkumu darba tirgū, ir ievērojami jāuzlabo skolēnu zināšanas šajos mācību priekšmetos skolā un jāpalielina to jauniešu skaits, kas izvēlas studēt dabaszinātnes un inženierzinātnes augstākajā izglītībā. Nozīmīgu ieguldījumu var dot arī vecāki, atbalstot savus bērnus mācībās, palīdzot izvēlēties turpmākās studijas, kā arī rosinot pievienoties kādam tehniskās jaunrades pulciņam.

40% iedzīvotāju uzskata, ka obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinās jauniešu interesi par dabaszinātni. Tas savukārt liecina, ka ievērojama iedzīvotāju daļa uzskata, ka šajā jomā ir kaut kas steidzami jādarā. LDDK arī uzskata, ka eksāmens ir jāievieš, taču tas nedrīkst būt vienīgais pasākums, jo lielāks atbalsts ir nepieciešams arī pedagogiem un interešu izglītībai, veicinot lielāku interesi par eksaktajām un dabaszinātņu nozarēm. Darba devējus, tāpat kā iedzīvotājus, satrauc skolotāju trūkuma problēma. Trešdaļa fizikas, ķīmijas un matemātikas skolotāju ir vecāki par 56 gadiem. Valstī nepieciešamā matemātikas skolotāju skaita nodrošināšanai katru gadu vajadzētu sagatavot 75 skolotājus, bet augstskolas iespēj vien apmēram 25.

Jauns mācību gads kā allaž tuvojas ar ierastajām bažām, satraukumiem, cerībām un priekiem, bet līdzās vecāku neizbēgamajām raizēm un bērnu gaidām šogad septembris tuvojas arī ar šoreiz patiešām sen gaidītām izmaiņām izglītības sistēmā.

Augusta vidū valdība nolēma virzīt Saeimas izvērtējumam un balsojumam ļoti būtiskus grozījumus Profesionālās izglītības likumā, kuru būtība ir daudz mērķtiecīgāk un precīzāk nekā līdz šim nodrošināt, lai profesionālā izglītība pildītu savu primāro uzdevumu – ļautu jauniešiem, potenciālam darba tirgus dalībniekam apgūt profesiju un praktiskas iemaņas kāda konkrēta darba veikšanai. Un būtiskākais šī mērķa sasniegšanai neapšaubāmi ir iespējami ciešāka izglītības un darba tirgus satuvināšana, ļaujot jauniešiem ne vien profesiju apgūt skolas solā un no, iespējams, savu laiku nokalpojušām mācību grāmatām, bet arī gūt iespējami plašāku praktisku ieskatu un pieredzi reālā darba vidē.

Protams, darba devēji profesionālajā izglītībā savā ziņā bijuši iesaistīti arī līdz šim, piedāvājot prakses vietas un Nozaru ekspertu padomju sastāvā konsultējot par darba tirgū nepieciešamajām prasmēm un jaunām profesijām. Tomēr tās ir bijušas atsevišķas, nepietiekami formālas un bieži vien īslaicīgas iniciatīvas, tādēļ ir īpaši augstu vērtējams, ka Izglītības un zinātnes ministrija ir atzinusi darba devēju regulāras un sistemātiskas iesaistes nepieciešamību, ieviešot un Profesionālās izglītības likumā nostiprinot darba vidē balstītu mācību pieeju un stiprinot Nozaru ekspertu padomju darbību.

Bez šaubām, var diskutēt par to, cik tāl darba devējiem jābūt ietekmei uz mācību programmu saturu un pasniegšanas formu, tomēr pēc līdzšinējiem ministrijas un darba devēju kopīgi īstenotajiem pilotprojektiem jāatzīst – patlaban iesāktā virzība ir rezultatīva. Fakts, ka viens no metālapstrādes uzņēmumiem, kurš pagājušajā mācību gadā veltīja savu laiku, resursus un darbinieku zināšanas profesionālo skolu audzēkņu apmācībai savā darba vidē, pēc šī mācību gada beigām sešus jauniešus pieņēma pastāvīgā darbā, runā pats par sevi. Tāpat profesionālās izglītības mērķis – sagatavot jauniešus darbam – šādā veidā realizējas.

Esmu pārliecināta, ka šie uzlabojumi izglītības procesā arī ļaus celt profesionālās izglītības prestižu un salīdzinoši augstās nodarbinātības garantijas skolu absolventiem liks arvien lielākai daļai jauniešu un viņu vecāku apsvērt tieši profesionālās izglītības iespējas. Dažādi socioloģiski pētījumi, tostarp „DNB Latvijas barometra” ikgadējais vasaras nogales izglītības pētījums liecina, ka profesionālās izglītības kvalitāti iedzīvotāji vērtē salīdzinoši kritiskāk nekā augstākās vai vispārējās izglītības kvalitāti. Tomēr, pieņemot, ka par kvalitāti liecina sagatavotība tālākam izglītības ceļam vai izredzēm darba tirgū, sagaidu, ka tuvākajos gados šī skepse sabiedrībā mazināsies un profesionālās izglītības kvalitāti novērtēsim arvien vairāk.

Tiesa, tas lielā mērā saistīts ar jauniešu sagatavotību profesionālajai attīstībai jau pamatskolas vecumā, kad būtiski ielikta spēcīga vispārējo zināšanu pamatu, tostarp daudzās profesijās – sākot no metinātāja un pārtikas tehnologa un beidzot ar arhitektiem, IT speciālistiem, inženieriem u.c. – nepieciešamās zināšanas matemātikā, fizikā, ķīmijā un bioloģijā. Atšķirībā no kvalitatīvi sagatavotajām izmaiņām profesionālās izglītības sistēmā par to, kā panākt skolēnu zināšanu pieaugumu šajos mācību priekšmetos, tiek lauzti šķēpi un diskusijas notiek vēl arvien. Mēs zinām, ka jau 2020.gadā Latvijā pietrūks vairāk nekā 20 000 IT, inženierzinātņu, dažādu rūpniecības nozaru un arī būvniecības speciālistu. Var jau bezizejas gadījumā speciālistus “importēt” no citām valstīm, bet vai tas ir racionāli, ja tā vietā varam pielikt pūles jauniešu sagatavošanai darbam tieši šajās nozarēs?

Lielā loma šai ziņā ir gan vecākiem, gan pedagogiem, kuru uzdevums ir motivēt un ieinteresēt apgūt minētos mācību priekšmetus. Tomēr pusaudžu vecumā “brīva izvēle” visbiežāk ir vieglākā ceļa izvēle, tādēļ, no darba devēju viedokļa raugoties, uzskatām, ka jārealizē valdībā jau apstiprinātais, bet vēl arvien pretestību sastopošais plāns – ieviest obligāto eksāmenu dabaszinātnēs. Jā, piekrītu, tas nedrīkst būt vienīgais motivējošais faktors, tomēr atcerēsimies paši – vai gan mūsu skolas gados eksāmeni nebija viens no iemesliem, kādēļ “saspringt” vairāk nekā tajos priekšmetos, kur tādu pārbaudījumu nebija?

Arī sabiedrība pauž līdzīgu viedokli – jau pieminētais „DNB Latvijas barometrs” šogad liecina, ka 40% iedzīvotāju uzskata – obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana veicinās jauniešu interesi par dabaszinībām. Tas liecina, ka ievērojama daļa sabiedrības saprot – kaut kas steidzami ir jādara.

Protams, vienlaikus jānodrošina arī lielāks atbalsts pedagogiem un interešu izglītībai, lai veicinātu jauniešu dabisko interesi par šīm jomām. Turklāt kritisks jautājums ir jauno pedagogu sagatavošana dabaszinību un matemātikas pasniegšanai – trešā daļa patlaban valstī strādājošo fizikas, ķīmijas un matemātikas skolotāju ir vecāki par 55 gadiem. Piemēram, pakāpeniskai pensionēto matemātikas skolotāju nomainībai ik gadu nepieciešami vismaz 75 no jauna sagatavoti skolotāji, taču realitātē augstskolas gadā sagatavo vien ap 25 jaunajiem pedagogiem šajā jomā. Arī tās, protams, ir pašreizējās vidusskolu absolventu sagatavošanas sekas, jo lielākā daļa no viņiem nepārzina eksaktos un dabaszinību priekšmetus tik labi, lai justu sevī vēlmi un gatavību izglītot citus.

No šī apburtā loka ir jāietek ātrāk, un ceru, ka pētījumos redzamais sabiedrības pieprasījums, kā arī darba tirgus pieaugoša prasība pēc eksaktajām un dabaszinību jomā izglītotiem, zinošiem darbiniekiem palīdzēs šim procesam virzīties ātrāk.

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka šogad aptaujāto viedoklis par Latvijas izglītības sistēmas līmeni ir diezgan līdzīgs 2013. gada vērtējumam – visu trīs aplūkoto izglītības jomu vērtējumi ir nedaudz augstāki par vidējo. Iedzīvotāji visaugstāko vērtējumu snieguši augstākajai izglītībai (vidējais vērtējums – 3,52). Tikmēr kritiskāk vērtēta vispārīglītojošo skolu sniegtā izglītība (3,37) un arodskolu un profesionāli tehnisko skolu nodrošinātās izglītības kvalitāte (3,35). Tiesa, ievērtību pelna samērā straujš vispārīglītojošo skolu sniegtās izglītības vērtējuma kritums: 2012.gadā tas bija 3,50, 2013. gadā - 3,48, bet šogad jau 3,37. Tomēr šādas fluktuācijas ir pieredzētas arī iepriekš un diez vai liecina par kādām nozīmīgām tendencēm. To apstiprina arī 40% respondentu paustais viedoklis, ka Latvijas izglītības sistēmā nekādas nopietnas pārmaiņas pēdējos gados nav notikušas.

Respondentu priekšstats par skolās vissteidzamāk risināmām problēmām – pirmajās vietās jau vairākus gadus pēc kārtas „ierindojošs” disciplīnas trūkums skolēnu vidū, labu skolotāju trūkums, zemas skolotāju algas un nepietiekamo mācību kvalitāti - liecina par to, ka sabiedrība diezgan skaidri apzinās problēmas sakni, kas ir nepieļaujami zems finansējums izglītībai. Tas ir pamatā skolotāju zemajam prestižam skolēnu un vecāku acīs un skolotāju kadru negatīvai atlasei nepietiekamā atalgojuma dēļ. Neraugoties uz Latvijas varasvīru uzvaras relācijām attiecībā uz veiksmīgo krīzes pārvarēšanu, Latvijas izglītības sistēmā tā nav beigusies. Tas attiecas uz visām izglītības jomām. Dzīve pierāda, ka dokumentā „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam” proklamētā tēze, ka „kvalitatīva, visa mūža garumā pieejama un uz radošumu orientēta izglītība ir 21. gadsimta nepieciešamība”, nav kļuvusi par Latvijas varas struktūru rīcības vadmotīvu. Par to uzskatāmi liecina gan pēdējo mēnešu riņķa dancis ap skolotāju algām, gan fakts, ka no budžeta finansētās augstskolas joprojām nesaņem pilnā apmērā pat to finansējumu, ko pati izglītības un zinātnes ministrija uzskata par minimāli nepieciešamu.

Ievērtību pelna arī fakts, ka respondentu vidū nav vienotības atbildēs uz jautājumiem par vēlamām izglītības attīstības virzieniem. 38% respondentu atbalsta matemātikas, dabaszinību un tehnisko zinātņu virzienu, 26% - sociālo zinātņu virzienu un 14% - humanitāro zinātņu virzienu. Manuprāt, šāda atbilde izklieca liecina par to, ka uzstādījums par pamatskolas un vispārējās izglītības specializāciju un prioritāro virzienu izcelšanu uz citu virzienu rēķina, pamatā ir kļūdaini. Latvijas izglītības sistēma jau ir pietiekami cietusi no tās jomu balansa izjaukšanas deviņdesmitajos gados. No Latvijas stratēģiskās attīstības viedokļa, jebkāda vienpusīga attīstība, manuprāt, nebūtu vēlama. Tai pamatā ir jābūt humanitāro, sociālo un eksakto zināšanu un pieejas pamatu apguvei vispārējās izglītības ietvaros, dziļāku specializāciju atstājot augstākiem izglītības līmeņiem.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Salīdzinot ar pagājušo gadu, nekādas būtiskās izmaiņas iedzīvotāju uzskatos par izglītības kvalitāti nav vērojamas. Interesanti, ka pieaudzis to respondentu skaits, kuri uzskata, ka galvenā problēma Latvijas skolās ir disciplīnas trūkums. Loģiski, ka, arī jautājot par to, kas pirmām kārtām būtu jādarā, disciplīna parādās kā galvenā risināmā problēma. Latvijas totalitārās pagātnes kontekstā šis ir īpaši interesants novērojums, jo cilvēki, kuri tika diezgan spēcīgi ķermeniski un garīgi disciplinēti un ierobežoti un kuri aptaujā veido lielāko daļu respondentu, pieprasa, lai attiecīgi tiktu disciplinēti arī pašreizējās jaunās paaudzes pārstāvji. Savā ziņā šeit var novērot strukturālās vardarbības cikliskumu, kur iepriekšējie upuri pieņem pret sevi vērsto rīcību kā normu, jūt diskomfortu jaunās paaudzes „izlaidīguma” dēļ un tālāk cenšas turpināt šo vardarbību, līdzīgi izturoties pret nākamo paaudzi.

Ar kuriozu robežojas respondentu viedoklis, ka skolās būtu nepieciešams ieviest glītrakstīšanu - praksi, kurai mūsdienu apstākļos nav nekādas nozīmes, bet kas labi sasauca ar ilgām pēc lielākas (ķermeniskas) disciplīnas (šo atbildi izvēlējušies 18% respondentu, t.i. visvairāk no tiem, kuri domā, ka vispār nepieciešams kādu mācību priekšmetu atjaunot). Tajā pašā laikā žēl, ka pētījuma veidotāji nav jautājuši par to, kādus pavisam jaunus priekšmetus (piem., programmēšanu vai dzīvesziņu) vajadzētu ieviest jau pamatskolā.

Interesanti, ka respondenti nav vienprātis par to, vai obligātie eksāmeni ķīmijā un fizikā veicinās interesi par dabaszinātnēm, taču tajā pašā laikā ir labi redzams, ka iedzīvotāji daļa politiķu entuziasmu par matemātikas un dabaszinātņu nepieciešamību. Turklāt (arī atspoguļojot politisko diskursu) salīdzinājumā ar pagājušo gadu matemātikas īpatsvars pieaudzis galvenokārt uz sociālo zinātņu rēķina.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Latvijas sabiedrība 2014.gadā izglītības kvalitāti augstskolās ir vērtējuši ar “četri ar mīnusu”, bet vispārīglītojošajās skolās un arodskolās vai profesionāli tehniskajās skolās – ar “trīs ar plusiņu”. Jāpiebilst, ka vērtējums ir nedaudz kritiskāks nekā pirms gada. Taču tas ir atzinīgāks nekā 2011. un 2012.gadā. Vērtējot pārmaiņas izglītības kvalitātē ar sabiedrības acīm, biežāk nekā uzlabošanās (16%) ir atzīta situācijas pasliktināšanās (26%).

Te gan jāatgādina, ka šī ir nevis ekspertu, bet iedzīvotāju aptauja, kuri ziņas par pašreiz izglītības sistēmā notiekošo nereti iegūst pastarpināti – caur masu informācijas līdzekļiem vai citu cilvēku pārstāstīti. Tiesa, ar izglītības sistēmas

“produktiem” saskaras jau daudz lielāka sabiedrības daļa, līdz ar to labvēlīgo vai nelabvēlīgo spriedumu ne vienmēr var pamatot tikai uz plašsaziņas līdzekļu ietekmi. Turklāt – jau agrākos pētījumos ir novērots, ka cilvēki savus priekšstatus par pašreiz notiekošo bieži salīdzina ar “savā laikā” pieredzēto – mācību slodzi, prasībām un attieksmi skolā.

Tiesa, caurskatot šī pētījuma rezultātus, ne reizi vien ienāk prātā, ka atbildes vai izmaiņas noskaņojumā varētu arī būt sekas masu medijos redzētajam, dzirdētajam un lasītajam. Piemēram, pirms gada daudz biežāk tika norādīts uz nepieciešamību mazināt vardarbību skolās (25%), kas tika saistīts ar notikumiem Jaunjelgavas skolā. Šogad minētais rādītājs ir atgriezies 2008.gada līmenī (18%). Jāatzīmē arī matemātikas, dabaszinību un tehnisko zinību popularitātes pieaugums – ja 2008.gadā šo izglītības virzienu par prioritāru atzina 28% respondentu, tad 2014.gadā – jau 38%, kas neizbēgami atsauc atmiņā pēdējā laika diskusijas masu medijos.

Atgriežoties pie tā, ko sabiedrība sagaida no izglītības sistēmas, jāsecina, ka atkārtoti un dažādos jautājumos parādās vēlme pēc disciplīnas skolās – tās trūkums tiek atzīts par vienu no prioritāri risināmajām problēmām skolās (57%). Tas tiek minēts biežāk nekā labu skolotāju trūkums (46%) vai nepietiekams skolotāju atalgojums (34%), nemaz nerunājot par nepietiekamu mācību kvalitāti (30%), sliktu materiāli tehnisko nodrošinājumu (30%) un nepietiekami labiem mācību materiāliem (16%), kā arī nepietiekamu vecāku līdzdalību (14%).

Stingrāka disciplīna ir arī tas, ko 42% respondentu aicina pirmkārt atjaunot skolās (salīdzinājumam, divas nākamās lietas respondenti minējuši daudz retāk - skolas formu atjaunošanu vēlētos 10%, bet skolēnu praktiskos darbus vasarā – 15%). Lai arī kādām pēc iedzīvotāju domām būtu jābūt šīs stingrākās disciplīnas izpausmēm, prasība pēc tās ir nepārprotama. Varbūt to arī vajadzētu ņemt vērā tiem, kas vēlētos izlabot to savu trijnieciņu ar plusu uz kādu augstāku atzīmi. Tiesa gan, neaizmirstot, kādu sabiedrības noskaņojumu raksturojošu pazīmi – vaicāti, kāds mācību priekšmets būtu jāievieš vai jāatjauno skolās, salīdzinoši biežāk atbalstīta glītrakstīšana (18%), nevis militārā (5%) vai ticības (5%) mācība.

Anita Švarckopfa, CSP Kultūras, izglītības, zinātnes un veselības statistikas daļas vadītāja

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījumā iedzīvotāji lūgti izteikt viedokli ar izglītības sistēmu saistītos jautājumos, tostarp izvērtējot izglītības kvalitātes izmaiņas. Jāuzsver, ka novērtēt izglītības kvalitāti ir diezgan sarežģīti pat izglītības ekspertiem. Lai varētu objektīvi izvērtēt izglītības kvalitāti dažādos izglītības līmeņos, būtu jādefinē ko ar to saprot un kādi ir vērtēšanas kritēriji. Vērtējumu nosaka arī respondentu izglītības līmenis, vecums un pieredze. Piemēram, respondenti ar pamatizglītību vai vidējo izglītību (kas veido 73,9% respondentu) varētu būt grūtības novērtēt augstākās izglītības kvalitāti. Neskatoties uz publiski pieejamo informāciju par problēmām augstākajā izglītībā (augstskolu neatrašanās dažādos reģionos, augstskolu un studiju programmu koncentrēšanu, nepietiekamo finansējumu), respondenti gadu no gada tās kvalitāti vērtē augstāk nekā citu izglītības līmeņu. Tiesa, arī augstākās izglītības kvalitātes vērtējums ir diezgan zems - 3,52.

Viszemāk respondenti novērtējuši izglītības kvalitāti arodskolās un profesionāli tehniskajās skolās – 3,35. Taču jāatzīmē, ka ceturtajai daļai respondentu vispār nav viedokļa par šo jautājumu. Iespējams, ka zemo vērtējumu nosaka sabiedrībā iesakņojušies aizspriedumi par arodskolām un profesionāli tehniskajām skolām, tostarp, ka tajās tiek nodrošināts zems izglītības līmenis. Turklāt cilvēkiem nav pieejamas pietiekami daudz informācijas par uzlabojumiem profesionālajā izglītībā. Pēdējos gados tiek patiesi daudz darīts izglītības procesa modernizācijā un skolu tehniskās bāzes uzlabošanā. CSP rīcībā esošā informācija neliecina, ka tuvākajā laikā izdosies panākt iecerēto mērķi, ka profesionālo izglītību izvēlas puse no skolēniem, kuri ir ieguvuši pamatizglītību. Jānorāda, ka 2013.gadā profesionālo izglītību izvēlējās 33% skolēnu. Izglītības politikas pasākumiem jāpalielina skolēnu interese par vidējo profesionālo izglītību.

Daudzās pieteiktās un īstenotās izglītības reformas nav atradušas dzirdīgas ausis Latvijas sabiedrībā, vai arī tā ir apjukusi no daudzajiem piedāvājumiem. Kā liecina pētījuma dati, 18% respondentu bija grūti formulēt savu viedokli par izmaiņām izglītības kvalitātes nodrošināšanā un 40% uzskata, ka nekas nav mainījies. Tas liek secināt, ka lielai sabiedrības daļai nav informācijas par notiekošajiem procesiem izglītības sistēmā.

Iepazīstoties ar pētījumā iegūto informāciju par vissteidzamāk risināmajām problēmām skolās, var secināt, ka sabiedrību uztrauc apmācību kvalitāte. Bez disciplīnas trūkuma skolēnu vidū (to atzīmējuši 57% respondentu) kā otra svarīga problēma skolā minēts „labu skolotāju trūkums” (46%). Tas sasaucas ar UNESCO globālajā monitoringa ziņojumā par izglītību akcentēto - kvalitatīvas izglītības atslēga ir atbilstoši izglītots un sagatavots skolotājs, kurš turpina izglītoties arī pēc stāšanās darbā.

„DNB Latvijas barometra” Nr.71 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1002 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (120 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 18.07.2014. līdz 03.08.2014.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.02.2014.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	32.7	32.3	32.3
Pierīga	18.0	17.8	17.8
Vidzeme	9.3	10.1	10.1
Kurzeme	12.4	12.9	12.9
Zemgale	12.5	12.2	12.2
Latgale	15.2	14.7	14.7
DZIMUMS			
Vīrieši	42.7	47.5	47.5
Sievietes	57.3	52.5	52.5
TAUTĪBA			
Latvieši	58.5	58.3	58.3
Citi	41.5	41.7	41.7
VECUMS			
18 - 24 g.v.	12.4	11.9	11.9
25 - 34 g.v.	20.1	20.6	20.6
35 - 44 g.v.	18.1	18.7	18.7
45 - 54 g.v.	19.1	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	30.4	29.7	29.7
STATUSS			
Strādājošie	66.3	67.0	
Nestrādājošie	33.7	33.0	
IZGLĪTBA			
Pamatizglītība	12.0	12.2	
Vidējā, vidējā profesionālā	61.3	61.7	
Augstākā	26.7	26.1	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	85.3	85.2	
Respondenti bez LR pilsonības	14.7	14.8	

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.71 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – IZGLĪTĪBA

T1. Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās? Lūdzu, novērtējiet to 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē „neapmierinoša”, bet 5 - „teicama”.

		1 – neapmierinoša	2	3	4	5 – teicama	Grūti pateikt/NA
1	Izglītības kvalitāte vispārizglītojošajās skolās (pamatskolas un vidusskolas)	1	2	3	4	5	8
2	Izglītības kvalitāte arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās	1	2	3	4	5	8
3	Izglītības kvalitāte augstskolās	1	2	3	4	5	8

T2. Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

Vērojama uzlabošanās	1
Vērojama pasliktināšanās	2
Nav ne uzlabošanās, ne pasliktināšanās	3
Grūti pateikt/NA	8

T3. Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsuprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas? (Izsniegt kartīti T3! Atzīmēt ne vairāk kā 3 atbildes!)

Slikts materiāli tehniskais nodrošinājums	1
Disciplīnas trūkums skolēnu vidū	2
Pārāk lielas klases	3
Labu skolotāju trūkums	4
Nepietiekama apmācīšanas kvalitāte	5
Vardarbība skolās	6
Zemas skolotāju algas	7
Nepietiekama vecāku līdzdalība	8
Nepietiekami labi mācību materiāli	9
Cita problēma (norādīt!).....	10
Grūti pateikt/NA	98

T4. Ņemot vērā valsts attīstības virzienus, kurš no izglītības virzieniem, Jūsuprāt, Latvijas vispārizglītojošajās skolās būtu jāatzīst par prioritāru? (Izsniegt kartīti T4! Atzīmēt tikai vienu atbildi!)

Humanitārās zinātnes (valodas, vēsture u.tml.)	1
Sociālās zinātnes (biznesa ekonomiskie pamati, ģeogrāfija, psiholoģija, tiesības u.c.)	2
Matemātika, dabaszinības un tehniskās zinības	3
Grūti pateikt/NA	8

T5. Kuram no apgalvojumiem par obligātajiem eksāmeniem Jūs piekrītat? (Visas piemērotās atbildes!)

Nosakot, kuros priekšmetos būs obligātie eksāmeni, valsts veicina jauniešu zināšanas un sagatavotību noteiktās jomās	1
Bez obligātā eksāmena jauniešu interese par attiecīgo mācību priekšmetu būtu mazāka	2
Ir labāk, ja ir vairāk obligāto eksāmenu, jo tas „piespiež” jauniešus apgūt vairāk zināšanas	3
Jauniešiem ir jāļauj pašiem izvēlēties, kuros priekšmetos likt eksāmenus – viņi paši labāk zina, kas viņiem nākotnē būs vai nebūs nepieciešams	4
Nepiekrītu nevienam no minētajiem	5
Grūti pateikt/NA	8

T6. Kā Jūs uzskatāt, vai obligātā fizikas vai ķīmijas eksāmena ieviešana vidusskolās veicinātu jauniešu interesi par dabaszinībām?

Noteikti veicinās	1
Drīzāk veicinās	2
Drīzāk neveicinās	3
Noteikti neveicinās	4
Grūti pateikt/NA	8

T7. Laika gaitā dzīve skolās Latvijā ir piedzīvojusi būtiskas pārmaiņas. Ko no šeit minētā, Jūsaprāt, vispārizglītošajās skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām? (Izsniegt kartīti T7! Viena atbilde!)

Stingrāka disciplīna	1
Vieglāka skolēnu izslēgšana no skolas par disciplīnas un citiem pārkāpumiem	2
Skolas formas	3
Dežūras skolas ēdnīcā, klasē u.c.	4
Skolēnu praktiskie darbi vasarā – skolas sakopšana nākamajam mācību gadam, skolas dārza vai citas teritorijas kopšana vasarā	5
Klases nometnes lauku saimniecībās u.tml.	6
Cits variants (<i>norādīt!</i>).....	7
Neko nevajag atjaunot	8
Grūti pateikt/NA	98

T8. Kurš mācību priekšmets, Jūsaprāt, pirmām kārtām būtu jāatjauno vai jāievieš no jauna pamatskolas programmā? (Izsniegt kartīti T8! Viena atbilde!)

Glītrakstīšana	1	Kādu citu pasaulē izplatītu svešvalodu (ne angļu un krievu) apguvi (<i>norādīt, kādu</i>).....	8
Ekonomika	2		
Veselības mācība	3	Cits variants (<i>norādīt!</i>).....	9
Ticības mācība	4		
Dzimtenes mācība	5	Pamatskolas programmā nebūtu jāievieš jauni mācību priekšmeti	10
Militārā mācība	6		
Ceļu satiksmes noteikumi	7	Grūti pateikt/NA	98

T9. Kurus 3 mācību priekšmetus, Jūsaprāt, varētu izslēgt no pamatskolas obligātās programmas? (Izsniegt kartīti T9, atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Latviešu valoda	1	Latvijas vēsture	11
Latviešu literatūra	2	Pasaules vēsture	12
Angļu valoda	3	Mūzika	13
Krievu valoda	4	Vizuālā māksla	14
Matemātika	5	Ētika un kristīgā mācība	15
Informātika	6	Sports	16
Bioloģija	7	Mājturība	17
Fizika	8	Neko nevajadzētu izslēgt	18
Ķīmija	9	Grūti pateikt/NA	98
Ģeogrāfija	10		

Papildu informācija:

Teika Lapsa
DNB bankas sabiedrisko attiecību vadītāja
Tel. 29161561
E-pasts: teika.lapsa@dnb.lv